BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI.

№ Wilno, dnia 21 sierpnia 1926 roku. 40.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

		Dział	Str.
I.	Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych p.M. Sleżewiczus o polityce zagranicznej Litwy.-	1.	1.
2.	Prasa litewska o oświadczeniach Ministra Zaleskiego.	1	3.
3.	Lietuva" o udziale Polski w Radzie Ligi Narodów.-	1	4.
4.	Dalsze rokowania na temat rzekomych planów marszałka Piłsudskiego.	1.	5.
5.	Smetona o wizycie Ulmanisa w Kownie.	1.	8.
6.	"Lietuva" o stosunku Polski i Litwy do państw nadbaltyckich.	1.	9.
7.	"Lietuves Zinios o polonofilstfie niektórych pism łotewskich.-	1.	10.
8.	"Lietuva" o spodziewanym zwrocie w polityce państw nadbałtyckich.-	1.	11.
9.	B. Premjer Bistras o polonofilstwie Łotwy.-	1.	12.

II. ŻYCIE GOSPODARCZE.-

10.	Ekonomiczny przegląd Litwy .Według "Lietuves Ukis": ROLNICTWO-stan zasiewów w czerwcu r.b. PRZEMYSŁ - HANDEL - FINANSE.-	II.	I.
11.	Z departamentu Leśnego	"	9.

VI. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

12.	Rokowania z przedstawicielami kraju Kłajpedzkiego w sprawie rozrachunku finansowego i ich rozbicie.-	VI.	I.
I3	Wywiad prasy Kłajpedzkiej u nowego gubernatora Żalkauskasa.-	"	5.
I4.	Niedojście do skutku augsburskiego litewskiego synodu ewang. i ustosunkowanie się do Gajgałajtisa ewangelików -litewskich-	"	6.
I5.	Litwa w stosunku do Kłajpedy.-	"	7.

X. KRONIKA

a/ zagraniczna.

I6.	Zamknięcie konferencji kolejowej: Litwy, Łotwy, Niemiec i Estonji.-	X.	I.
I7.	Niepowodzenie układów francusko-litewskich w sprawie umowy robotniczej.	"	I.
I8.	Rytas" o układach polsko-litewskich w		
I9.	~~sprawie~~ Zatwierdzenie litewskiego projektu traktatu handlowego zSSSR.	"	I.
20.	Sprawa otwarcia linji kolejowej Libawa - Romny.	"	2

		Dział.	Str.
21.	Traktat o ekstradycji z Rosją Sowiecką.	X.	2
22.	Zaproszenie Litwy na międzynarodowąkonferencję chemików.-	"	2.
23.	Deklaracja Premjera Sleżewiczusa w prasie francuskiej .	"	2.
24.	Nowy przedstawiciel Estońji u Prezydenta Republiki.-	"	3.
25.	W kołach dyplomatycznych	"	3.
26.	Tranzytowe wizy przez Litwę dla właścicieli paszportów nansenowskich.-	"	3.

b/ Kronika wewnętrzna.

27.	Posiedzenie komisji ekonomicznej Sejmu	"	3
28.	Zmiany w Ministerstwie Oświaty.	"	3.
29.	Zamierzenia Ministerstwa Sprawiedliwości w dziedzinie urządzeń penitencjarnych	"	4.
30.	Z Gabinetu Ministrów.--	"	4.
31.	Projekt skasowania urzędu naczelnika policji.-	"	4.
32.	Sprawa niewykfalifikowanych nauczycieli	"	5.
33.	Kłajpedczycy na zjeździe samorządów.-	"	5.
34.	Pobór rocznika 1935 r.	"	5.
35.	Zgon inż. Piotra Wilejszysa.	"	5.
36.	Krwawa awantura w Szawlach.	"	5.
37.	Nowy dziennik rosyjski.	"	5.
38.	Zakończenie strajku w " Nemunasie".-		

c/ Kronika gospodarcza.

39.	Sprawa pożyczki amerykańskiej dla Kowna.	"	6.
40.	Budowa rezerwuarów naftowych w Kłajpedzie	"	6.

d/ Kronika polska.

41.	W Kowieńskim Banku Polskim.	"	6.

- -

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.-

Prezes Ministrów i Minister spraw zagranicznych p. M. Sleżewiczus o polityce Zagranicznej Litwy.-

We czwartek 12 b.m. Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych p. M. Sleżewiczus pruyjął w gmachu Ministerstwa Spraw Zagranicznych przedstawicicli prasy , wobec których w sposób następujący oświetlił politykę zagraniczną.-

Delegacja litewska na plenum Ligi Narodów.

W tym roku rząd litewski wysyła do Genewy na plenarną sesję Ligi Narodów we wrześniu delegację z trzech chłonków. Przewodniczącym delegacji został mianowany p. Sidzikauskas , Minister Pełnomocny Litwy w Berlinie.- Na członków delegacji są upatrzeni : Minister Pełnomocny Szwajcarji dr. Zaunius i Minister Rezydent , Radca poselstwa litewskiego w Paryżu p. Miłaszus.Powyższy skład delegacji nie jest ostateczny, możliwie więc są w nim zmiany.-

W tym roku , oprócz udziału w posiedzeniach plenarnych delegacja nasza w Genewie będzie brała udział jeszcze na posiedzeniu Ligi.N.na którem będzie rozważana skarga , złożona w imieniu Sejmiku Kłajpedzkiego w sprawie rzekomego niwykonania przez Litwę konwencji Kłajpedzkiej.-

W tych dniach w prasie zostaną ogłoszone dokumenta, które w zupełności oświetlą pogląd rządu w tej sprawie. Tymczasem wystarczy powiedzieć , że zdaniem rządu litewskiego wytoczenie skargi jest bezpodstawne jak pod względem formalnym , tak również w istocie.- Motywy takiego stanowiska rządu litewskiego obszerniej będą wyłuszczane we wspomnianych dokumentach .-

Stosunki Litwy z Polską zmianie nie uległy.-

Ostatnieni czasy rozpowszechniane są najrozmaitsze pogłoski w dziedzinie stosunków z Polską. Z jednej strony się mówi o nader obszernych możliwościach polepszenia stosunków Litwy z Polską , nie wyłączając nawet całkowitego z nią porozumienia , z drugiej zaś - pełno słuchów o planowanych przez Polskę zamiarach napadu na Litwę.-

Swój stosunek do Polski rząd określił niedawno w deklaracji w Sejmie i w sprawie tej dzisiaj nic nowego nie ma do powiedzenia.-

Co do szeroko rozpowszechnionych u nas i zagranicą wiadomości o zamiarach Polski napadu na Litwę , to należy zaznaczyć , iż zanim stosunki nie zostały uregulowane , zawsze może być otwarta droga ku wszelkim możliwościem.- Inscenizowane od czasu do czasu przez polaków wydarzenia na linji demarkacyjnej swiadczą tylko o ich zamiarach drażnienia i sprowokownia.+ litwinów w celu późniejszego usprawiedliwienia siebie za napad na Litwę.- Rząd litewski , nie zaniedbując słusznej obrony interesów swego państwa nigdy nie da się sprowokować do zbrojnego konfliktu , jednocześnie czujnie stojąc na straży wobec agresywnych intencji z tamtej strony demarkacyjnej linji i używając niezbędnych dla zapewnienia obrony kraju zarządzeń.-

Rokowania z ZSSR . w spraiwe układu o nieagresji.

Rokowania z ZSSR w sprawie zawarcia układu o nieagresji nawiązane jeszcze przez rząd poprzedni trwają normalnie w tej samwj płaszczyźnie , co z innemi państwami bałtyckiemi .

W obecnej chwili odbywa się wymiana zdań na temat kwestji będących przedmiotem układu , to też teraz mówić o ewentualnych wynikań rokowań byłoby jeszcze przedwczesnie.

Rokowania z Niemcami.

Rząd szykuje się do zawarcia nowego handlowego , arbitrażowego i innych traktatów z Niemcami.-

Wstępne kroki ku temu były już poczynione i same układy jak należy przypuszczać , można będzie rozpocząć już na początku jesieni .-

Przeszkody w układach z Łotwą.-

Jeszcze w ubiegłym roku zapoczątkowane rokowania z Łotwą w sprawie zawarcia ścisłego układu ekonomicznego trwają w dalszym ciągu. Podczas pobytu p. Ulmanisa przed paru tygodniami w Kownie wyklarowało się, że na drodze ku szybkiemu i pomyślnemu ich zakończeniu powstały pewne przeszkody , wynikające z chwilowej niemożności udzielenia Litwie ze strony Łotwy dostatecznej kompensaty wzamian za ustępstwa celne , wymagane od Litwy.-

Zmian w dyplomacji nie będzie.-

Po utworzenie nowego rządu wiele się mówi o zmianach na naszych zagranicznych placówkach.- Zmiany od czasu do czasu w tej dziedzinie , jak też w innych , są rzeczą naturalną i nikogo to nie powinno dziwić , gdyby one nastąpiły . Obecnie jednak, jak wiadomo , Ministerstwo Spraw Zagranicznych nie posiada jeszcze stałego Ministra, Prezes Ministrów tymczasowo tylko pełni jego obowiązki . Rząd ma nadzieję w niedalekiej przyszłości już mieć Ministra Spraw Zagranicznych , zanim zaś to nastąpi , nie zamierza czynić jakich bądź poważniejszych przesunięć na placówkach zagranicznych , by nie krępować w tym kierunku zamierzeń nowego Ministra.

Rozwiązanie sieci konsularnej.-

Ministerstwo Spraw Zagranicznych opracowuje materjał w sprawie rozwinięcia naszej sieci konsularnej.- Jest to niezbędne jak ze względu na zwiększenie handlu zagranicą , tak również dla zabezpieczenia interesów naszej emigracji . Regularne konsulaty rząd ze względów oszczędnościowych nie może utrzymywać w większej ilości. To też wypadnie ukontentować się utworzeniem tak zw. " konsulatów honorowych ".- Powstaną one przedewszystkiem w tych krajach , gdzie wymaga tego nasz handel , oraz tam, gdzie przebywa liczniejszy odłam naszej emigracji , jak np. w Stanach Zjednoczonych , Brazylji, Afryce Południowej i in. gdzie konieczność konsulatu jest już dojrzała. W tej dziedzinie rząd ma nadzieję usunąć braki w najbliższej już przyszłości.-

Rokowania handlowe z ZSSR.-

W prasie już były ogłoszone wiadomości o przygotowaniach do rokowań w sprawie zawarcia układu handlowego z ZSSR. W obecnym momencie rząd nic nie może w tej sprawie dodać , oprócz tego , że prace przygotowawcze już znacznie posunęły się naprzód i że w związku z niemi interesy wszystkich zainteresowanych handlowych i ekonomicznych organizacji Litwy, w tej liczbie kraju Kłajpedzkiego , są przyjmowane pod uwagę.-

Sprawa spławu lasu po Niemnie.-

W sprawie spławu lasu po Niemnie rząd litewski uczynił wszystko , co tylko mógł . Przepisy w sprawie spławu lasu po Niemnie dają równą możliwość i całkowitą swobodę spławiania lasu wszystkim , nie wyłączając Polaków.- /P. Nr. 214 " Wiad.Urzęd."/

Jeśli zaś Polacy , jak podają pisma, swe lasy , na eksploatywanie których Anglicy otrzymali koncesje , dopuszczają do ~~gnicia~~ gnicia , zamiast wysyłać Niemnem , to my nie mamy możliwości te-

go zmienić .-

Rozrachunki z Kłajpedą potrwają.-

Na podstawie Konwencji Kłajpedzkiej rząd litewskiej porozumiewa się z organami kraju Kłajpedzkiego co do sum, które przypadają na kraj Kłajpedzki z dochodów celnych i in. W sprawie tej odbywa się właśnie dalszy ciąg narad z przedstawicielami kraju Kłajpedzkiego.- W toku układów poruszono też bardzo wiele innych, niezmiernie skomplikowanych kwestji, to też nic dziwnego, jeśli potrwają one dłużej. Rząd bądź co bądź serdecznie życzy sobie doprowadzić rokowania do pożądanego skutku,- przestrzegając sprawiedliwego i racjonalnego rozrachunku.-

Rytas" Kowno :/ Nr. 180 z dn. 13/VIII r.b./ w artykule p.t."P. Sleżewiczius kontynnuje jedynie politykę zagraniczną b. rządu".- Podajemy artykuł ten w streszczeniu:

Z wywiadu prasowego z p. Sleżewicziusem w sprawie litewskiej polityki zagranicznej wyniosło się na ogół wrażenie, że polityka zagraniczna n.rządu nie różni się właściwie od polityki zagranicz. b. rządu p. Bistrasa. Świadczą o tem wszystkie niemal poruszane podczas wywiadu kwestje. : /I. P. Sleżewiczius uważa memorjał Kłajpedzki do Ligi Nar. za nieuzasadniony ani ze względów formalnych ani też zasadniczych, a więc podziela pod tym względem opinję b. rządu.- 2/ P. Sleżewiczius oświadczył iż rozpoczęte przez b. rząd litewski układy z Sowietami kontynują się normalnie. Tem samem stwierdził p. premjer,że n.rząd kontynuje też całą politykę rządu p. Bistrasa w stosunku do Rosji.- 3/ W zakresie stosunków z Niemcami i Łotwą również nie wskazał p. Sleżewiczius żadnej nowej wytycznej.
4/ W sprawie rozszerzenia sieci konsulatów też stoi p. premjer na stanowisku b. rządu.-
5/ Co się tyczy wreszcie spławu drzewa Niemnem, to p. Sleżewiczius skonstatował, że rząd / oczywiście rząd p. Bistrasa./ uczynił w tej sprawie wszystko, co mógł uczynić.

Wobec powyższych oświadczeń p. Sleżewicziusa, wszelkie zarzuty " l i a u d i n i n k ó w ", kierowane w swoim czasie we wszystkich tych sprawach pod adresem b. rządu były jedynie zwykłą demagogją. Dzisiejsze sfery rządzące akceptują to, co, będąc, w opozycji, niedawno jeszcze potępiały.-

P r a s a l i t e w s k a o o ś w i a d c z e n i a c h m i n i s t r a Z a l e w s k i e g o .-

"Lietuva" Nr. 178 z dn. 11/ VIII r.b. Artykuł p.t. "Puste słowa".- Streszczenie:

Polski Minister spr. zagr. Z a l e s k i poraz setny już chyba w niedawnym wywiadzie prasowym zapewniał o pokojowem stanowisku Polski względem Litwy.- P. Zalewski oświadczył między innemi, że Polska w każdej chwili gotowa jest nawiązać stosunki dyplomatyczne z Litwą.

Wychodziłoby więc na to, że obecny stan wojenny w stosunkach polsko - litewskich trwa jedynie dzięki uporowi litewskiemu. Prasa Warszawska, publikując niektóre szczegóły projektów Piłsudskiego, uczyniła ze stosunków polsko-litewskich jedną z najpopularniejszych kwestyj politycznych w Europie .- Każdy szczegół tej kwestji zaczął spotykać się z żywymi komentarzami prasy zachodniej i sowieckiej, co przeważnie ujemnie odbijało się na prestiżu polskim.-P. Zaleski nie

jest natyle krótkowzrocznym politykiem , aby nie spostrzec, iż może to nawet mieć wpływ na kwestję przyjęcia Polski w poczet członków Rady L.N. Tu też, a nie gdzieindziej , szukać należy przyczyny pokojowych oswiadczeń p. Zaleskiego.-

Litwa niejednokrotnie dowiodła, iż potrafi pujść na kompromis . Litwini niejednokrotnie zgadzali się na układy, ażeby w sposób pokojowy roztrzygnąć konflikt z Polską , aczkolwiek honor narodowy nie pozwalał zapewne na wdawanie się w tego rodzaju układy.- Jednakże kompromis też ma swoje granice . Zagrabiona stolica Litwy nie może nie być przedmiotem kompromisów. P. Zaleski zaś po dawnemu pragnie, aby Litwa uznała do gwałd Żeligowskiego - wyciągnęła do Polski przyjazną dłoń.- Chęć ta nigdy się nie urzeczywistni ! Niewiadomo przeto o jakich to warunkach życiowych i interesach państwowych mówi p. Zaleski, gdy wyraża przedstawicielom prasy zagranicznej nadzieję,iż warunki te i interesy zmuszą Litwę do zmiany jej dotychczasowej polityki.-w stosunku do problemu wileńskiego. Polska dotychczas w żadnym wypadku nie okazała szczerej chęci wypełnienia swego usankcjonowanego przez L.N. przyrzeczenia międzynarodowego.Dziś zaś Polska znajduje się w rękach człowieka , który właśnie wykopał przepaść, dzielącą Litwę od Polski.- To też , oświadczenia p. Zaleskiego nie są oparte na objektywnych danych czy chęci gruntownej rewizji stosunków polsko- litewskich.-

Są to jedynie puste słowa , którym zapewnie nikt dziś w Europie nie uwierzy.-

" Trinitas " Nr. 31 z dn. 12/VIII r.b. Artykuł p.t. " Rewerans polskie".- Streszczenie:

Polski minister spr. zagr. Zaleski udzielił korespondentom zagranicznym niedawno wywiadu . W najaktualniejszych sprawach polskiej polityki zagranicznej , przyczem specjalną uwagę poświęcił stosunkom polsko- litewskim.-

P. Zaleski , uważając obecny stan stosunków tych za anormalny ,zdobywa się pod adresem Litwy na rewerans, proponując jej nawiązanie stosunków dyplomatycznych.-

Oświadczenie p. Zaleskiego , dość charakterystyczne , ze względu na niefortunnej pamięci Lugano i Kopenhagę, winne być dla Litwy ostrzeżeniem.-

Naiwnem byłoby myśleć o szczerej chęci Polski pojednania się z Litwą . Do oświadczeń pokojowych zmuszają p. Zaleskiego inne względy. Ma to być mianowicie efektowny gest dyplomacji polskiej świadczący o " pokojowości" Piłsudskiego , wbrew niedawnym pogłoskom prasy zagranicznej o zbrojeniach Polskich.-Gest ten ma podnieść opinję Polski , w związku ze zbliżającą się sesją jesienną Rady L. Narodów,- gdzie ma być roztrząsana kwestja przyjecia Polski na członka Rady.- Ekonomiczne bankructwo Polski również zmusza p. Zaleskiego do wylewania łez krokodylich nad losem Kłajpedy, która rzekomo cierpi na anormalnych stosunkach polsko - litewskich. Naprawa tych stosunków , rzecz prosta , w znacznej mierze ruinie Polski by zapobiegła.-

Litwa uregulowała stosunki swe ze wszystkimi sąsiadami.Niewątpliwie zgodzi się też nawiązać stosunki z Polską. Dopóki jednak stoi na drodze krwawa krzywda , wyrządzona Litwie przez Żeligowskiego , na rozkaz Piłsudskiego.- propozycje podobne nie mogą być przez Litwę przyjęte.-

"L i e t u v a" o u d z i a l e P o l s k i w R a d z i e L i g i N a r o d ó w .-

"Lietuva" Nr, 175 z dn, 7/III r.b. Artykuł p.t."Polska w Radzie Ligi Narodów ? ".- Streszczenie:

Polski minister spr. zagr. Zaleski oświadczył w komisji sejmowej spr. zagr., że najważniejszem zadaniem Polski będzie

jest zdolna do przeprowadzenia polityki . gdy nie spełnia [illegible] iż [illegible] nowe przyjęcie . wiele w [illegible] urzędników [illegible] , sumie polskiej przyczyny przedłożonych w [illegible] p. Zaleskiego.-

Litwa nie przedstawiła dowodów, iż potrafi pójść na kompromis . Łotwa i Estonia nie zgodziłaby się na układy . [illegible] sposób pokojowy nie rozwiązałaby konfliktu z Polską , ostatecznie nie narodowy nie pozwoliłby oczywiście na układy w [illegible] układy.- [illegible] także na swoje granice . Za [illegible] stolica Litwy nie może nie być przedmiotem kompromisu.

Zaleski [illegible] nie przyjmie, aby Litwa uznała od [illegible] Gdy na nowo [illegible] - wyeliminować Polski przyjęcie dziś.- [illegible] nie może być [illegible] przedtem , jakich to [illegible] [illegible] i interesach państwowych mowa p. Zaleski, gdy wyraża przedstawicielom prasy zagranicznej niedzielę, iż warunki to [illegible] zawsze Litwy do zmiany jej dotychczasowej polityki [illegible] do problemu wileńskiego jest decydującym w [illegible] nie okazała, [illegible] wypełnienia swego stanowiska przez Ligi przyjęcie międzynarodowego [illegible] się w rękach czasowo , który wynika [illegible] przepaść, dzielące Litwy od Polski . To też , oświadczenia p. Zaleskiego nie są oparte na najlepszych danych gdy chodzi [illegible] rewizji stosunków polsko - litewskich.-

Są to jedynie pobożne marzenia, którymi nikt dziś w Europie nie uwierzy.-

" Trimitas " Nr. 31 z dnia 22/VIII r.b. zamieszcza p.t." Rozmowa polsko-litewska".- Streszczenie:

Polski minister spr. zagr. Zaleski udzielił korespondentom zagranicznym obszernego wywiadu , w którym [illegible] polskiej polityki zagranicznej , przyczem specjalną uwagę poświęcił stosunkom polsko - litewskim.-

P. Zaleski , [illegible] obecny stan stosunków [illegible] , aby [illegible] się pod [illegible] Litwy na rewersie, proponując jej nawiązanie stosunków dyplomatycznych.-

Oświadczenie p. Zaleskiego , [illegible] charakteryzując , że uwagi du na nieortodoksyjnej polityki [illegible] i [illegible], winna być dla Litwy ostrzeżeniem.-

Szczerym byłby wywiad o szczerej chęci Polski pojednania się z Litwą . Do [illegible] pokojowych zamiarów p. Zaleskiego inne względy. Ma to być właściwie [illegible] gest dyplomacji polskiej [illegible] o " [illegible] " Piłsudskiego , wobec niedawnych [illegible] prasy z [illegible] o zbrojeniach [illegible] . Zresztą poniekąd opinia Polski [illegible] się swoją je[illegible] Rady Ligi Narodów , [illegible] nie być nastawienia przy [illegible] polskiej [illegible] - Szczególnie [illegible] p. Zaleskiego do wyjaśnienia [illegible] nowe [illegible] wobec [illegible] stosunków , [illegible] polsko - litewskich [illegible] stosunków , [illegible] w [illegible] [illegible] być zapobiegła.-

[illegible] swe na wszystkie [illegible] [illegible] stosunku z Polską. [illegible] [illegible] , wyrażone zostało [illegible] Piłsudskiego - propozycji [illegible] nie mogą być przez Litwę przyjęte.-

Z życia mniejszości polskiej w Królestwie Litewskim

Prasa litewska.-

"Lietuva" Nr. 175 z dn. 7/III r.b. zamieszcza p.t."Polska w Radzie Ligi Narodów".- Streszczenie:

Zaleski minister spr. zagr. Zaleski [illegible] w Komisji sejmowej spr. zagr. , że najważniejszem zadaniem Polski będzie

zdobycie / na sesji jesiennej Ligi Narodów / stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów.-

Polska jak wiadomo , starała się o zdobycie tego miejsca już podczas ubiegłej sesji marcowej .-

Dla Litwy kwestja ta jest b. doniosła . Litwa, dzięki swemu konfliktowi z Polską była dotychczas słabym niemal klijentem Ligi Nar.Konflikt ten , wobec tego , że sprawa wileńska pozostaje nadal otwartą , niejednokrotnie jeszcze wypłynie zarówno w Radzie Ligi Narodów jak też na plenarnych posiedzeniach tej ostatniej .- To samo dotyczy kwestji konwencji Kłajpedzkiej .-

Skoro Polska trafi do Rady Ligi Narodów , to stanie się jednocześnie sędzią w sprawie własnego gwałtu.- To też Litwa winna jak najbardziej stanowczo protestować przeciwko wysiłkom polskim zdobycia miejsca w Radzie Ligi Narodów.-

D a l s z e r o z w a ż a n i a o r z e k o m y c h p l a n a c h m a r s z a ł k a P i ł s u d s k i e g o .- Opinja litewska jest wyraźnie zaniepokojona przeprowadzaną w Polsce w wojsku reorganizacją i wzmożoną pracą nad wzmocnieniem państwa.Natychmiast po przewrocie majowym prasa litewska skwapliwie podchwyciła inspirowane przez Berlin wiadomości o rzekomych planach marsz. Piłsudskiego zajęcia Litwy i mimo zdementowań stale usiłuje uzasadnić ich prawdziwość . Trzeba przyznać,że w tej sprawie niema pomiędzy organami prasy różnic . Ministerstwo zaś Spraw Zagranicznych przez podawanie wiadomości o jakichś ruchach wojsk na linji demarkacyjnej celowo dostarcza fałszywy materjał, dla dania możności wyciągania wniosków o agresji polskiej i o planowym prowadzeniu przez marszałka Piłsudskiego w wojsku pracy w celu zdobycia Litwy.-

" Lietuvis" Nr. 31 z dnia 6/VIII r.b. Artykuł p.Smetony : p.t. " Rozwydrzenie Polski ".- Streszczenie!

W ostatnich czasach przy linji demarkacyjnej wzmogła się po polskiej stronie aktywność wojskowa , budząc komentarze prasy zagranicznej i niepokój na Litwie .-Sądzić należy , iż objawy wzmożonej aktywności w Polsce mają swe realne podłoże. Piłsudski , dokonawszy przewrotu , winien swój nielojalny czyn usprawiedliwić . Społeczeństwo oczekiwało , że nastąpią zmiany w życiu wewnętrznem kraju . Jednakże Piłsudski , nie posiadając ani finansów ani też ekonomicznego programu , nie może nadziei tych spełnić.- Czas upływa , ekonomiczny stan Polski się pogarsza zaś autorytet rządu centralnego słabnie.- Niedługo znajdzie się w Polsce jeszcze więcej ludzi , dla których rządy Piłsudskiego staną się nieznośne.- Odczuwa to i sam dyktator. Autorytet jego by się wzmocnił , gdyby Polska pod wodzą Piłsudskiego rozszerzyła swe granice.- Któremu Polakowi nie uśmiechają się granice z 1772 r ?...

Ekspansja polska na wschód , kosztem Rosji , jest dziś próżnem marzeniem.-Wojna z Sowietami mogłaby się dla Polski źle zakończyć .- Groziłoby to z kolei ostateczną ruiną ekonomiczną , anarchją, a może nawet utratą wszystkich ziem nie polskich.

O ile natomiast Polsce udałoby się opanować Litwę, w ta kim razie marzenie Polski o stworzeniu związku nadbałtyckiego pod hegemonją polską mogłoby zostać zrealizowane.- Dalej, łatwo już mogłaby Polska dążyć do granic z 1772 r. Planowi takiemu nie sprzeciwiałaby się nawet Anglja.- Wątpliwą jednak jest rzeczą , czy Anglja zgodziłaby się na zbrojne wtargnięcie wojsk polskich na Litwę. Przecież ani Niemcom xkxkx ani Rosji nie dogadzał by zbytniopodobny imperjalizm Polski. Dawniej możliwą bodaj byłaby dla Polski zamiana Śląska i kurytarza gdańskiego na całą Litwę . Niemcy nie domagały wówczas mocno pod względem ekonomicznym , z finansami zaś Francji nie było tak źle.Dzisiaj jednak Niemcy szybko się podnoszą z upadku, finansom zaś francuzkim grozi ostatecz na ruina. Wobec tego, Niemcy mogą liczyć na odzyskanie utraconych dzięki traktatowi wersalskiemu swych ziem wschodnich, nie potrzebując się uciekać do żadnej zamiany.- Niemcy mogą również nie dopuścić do agresji polskiej na Litwę, z którą je wiążą interesy polityczno - ekonomiczne / 60% handlu zagranicznego Litwy przypada na Niemcy/.- Trudno orzec w jaki sposób reagowały by Niemcy na zbrojną okupację Litwy przez Polskę. Reagowałyby jednak napewno, już chociażby z tego względu , że aneksja Kowna do Polski odcięłaby całkiem Niemcy od Rosji. Bardziej jeszcze nie dogadzałaby agresja polska tej ostatniej: Rosja cały czas opiera się stworzeniu związku nadbałtyckiego pod hegemonją polską.- Związek taki bowiem odciąłby całkiem Rosję od Europy Zachodniej i zadałby handlowi rosyjskiemu ostateczny cios, uniemożliwiając współpracę Moskwy z Berlinem.-

Tak więc gwałt Polski dokonany na Litwie boleśnieby zadrasnął interesy Niemiec i Sowietów.- Anglja dobrze to rozumie . Iskra wojny , polsko - litewskiej mogłaby wzniecić pożar w całej Europie. Oskarżanoby o to w pierwszym rzędzie Anglję , za protegowanie awantur polskich.- Wojna byłaby zresztą nader niepopularną w samej Anglji , przeżywającej ciężki kryzys ekonomiczny.-

Wobec tego wszystkiego , jasną jest rzeczą , iż Anglja nie może forsować agresji polskiej na Litwę.- Możliwą więc jest druga alternatywa : dąży się do wskrzeszenia projektu Hymansa.- Najlepiej do tego nadaje się Piłsudski , za którego rządów wyłonił się i przez którego gorliwie był popierany projekt Hymansa.- Obecne ruchawki polskie w Wileńszczyźnie są sui generis zaproszeniem Litwy do układów xkładów z Polską w sprawie projektu Hymansa czy kogoś innego.-Dowodzi tego praktyka z lat ubiegłych. Na prowokacje polskie , Litwa niezmiennie odpowiadała wysyłaniem delegacji do Genewy czy Brukseli , gdzie niezwłocznie wszczynano układy z Polską.-Rzecz prosta, zainteresowani wujowie xxx z Ligi Narodow czy innego jakiegoś gniazda intryg politycznych zawsze chętnie pośredniczyć będą w pojednaniu Polski z Litwą.- kosztem tej ostatniej .- Narazie w takim jedynie świetle przedstawia się ruchawka polska : postraszyć Litwę , ażeby xxxxx była przystępniejsza.-

Rząd litewski winien pilnować i śledzić pilnie za wypadkami w Polsce, i postępować tak , aby Polska poczuła , że drogą wszczynania alarmu nie zmusi Litwy do układów i że nawet pod groźbą nie wyrzeknie się Litwa swej stolicy.-

" Rytas" Nr. 170 z dn. I.VIII r.b. Artykuł L.G.p.t."Dlaczego jeszcze potrzebna nam zupełna pewność". Streszczenie :

Wobec rozpoczęcia przez Polskę , zupełnie otwarcie i demonstracyjnie, przygotowań xxxxxxxxx wojennych nad samą granicą Litwy , obowiązkiem każdego politycznie usposobionego - dziennikarza -Litwina było podawanie i komentowanie wszelkich dotyczących tych przygotowań wiadomości.- Tym razem obowiązek ten dopełnił bez mała sam tylko " Rytas" i xxxxxxx

i poniekąd rosyjskie " Echo" .Inaczej -" Lietuvos Żinios".-

Taktyka przemilczenia i spokoju olimpijskiego oficjalnego organu ludowców jest wprost niezrozumiała.,z punktu widzenia patrjotyzmu i państwowości , wówczas gdy tego spokoju nie zachowują ani " prawda", ani też "Izwiestja" , mające dużo więcej podstaw do spokojnego oczekiwania na trzask karabinów i kulemiotów Piłsudskiego.-

Gdy były u steru władzy władzy partje chrześcijańskie "L.Ż." wynajdywały wszędzie niebezpieczeństwo zagrażające Litwie, nawet upatrywały je w wynikających z konwencji Kłajpedzkiej technicznych pertraktacjach nad żeglugą na Niemnie. Nie tak dawno jeszcze "L.Ż." nie tylko nie wołały "nie wyolbrzymiajcie", wręcz przeciwnie, wciąż wyolbrzymiały mało znaczącę zdarzenia.

Dlaczego dziś, gdy sytuacja stała się istotnie poważną i naprężoną, jak nigdy od czasu zawładnięcia Wilnem, "L.Ż." nie nawołuje społeczeństwa do czjności? Widocznie "L.Ż.", jako organowi najbliżej stojącemu gabinetu p.M.Sleżewiczusa, wiadomą jest, trzymana narazie w tajemnicy, jakaś poważna i pewna podstawa, dająca gwarancję, że, pomimo pobrzękiwania orężem przez Piłsudskiego, nie może być mowy o wojnie pomiędzy Litwą a Polską, że wszystko to jest prostą komedją dla zamydlenia czyichś oczu, i że, przeciwnie, stosunki polsko-litewskie znacznie posuwają się ku lepszemu, prawie do zupełnego porozumienia?

W polskiej prasie pojawiły się ostatniemi czasy takież głosy, że nastaje obecnie nowa doba stosunków polsko-litewskich, że może być nawet mowa o wznowieniu unji polsko-litewskiej.

Jakiż gwałt podniosłyby "Liet.Żin.", gdyby podobne głosy prasy polskiej odezwały się w czasie, gdy rządziła Litwą dzisiejsza chrześcijańska opozycja.

Nie chcemy pomawiać naszych przeciwników politycznych, w każdym razie " o takiego rodzaju działanie, jakie nam było zarzucane w dobie pertraktacji o żegludze na Niemnie. Nie chcemy przypisywać rządzącym dziś partjom i kierownikom rządu chociażby tylko oddalonej chęci do takiego porozumienia, o jakiem dzienniki polskie piszą na podstawie informacyj z Warszawy i Kowna. Pomimo niejednokrotnych intryg "L.Ż." z powodu rzekomych tajnych "delegatów" Polski, nie chcemy powtarzać kolportowanej niedawno w Kownie wiadomości o przybyciu z tamtej strony delegata w celu porozumienia się z osobami blisko stojącemi obecnego rządu. Nie wierzymy pogłoskom do czasu, nim one nie przestają być pogłoskami, i nie razidmy społeczeństwu wierzyć tym informacjom. Chcemy sądzić, że już nie tylko p.Sleżewiczus i inni ludowcy, lecz i sam p.Kairys z pp.Bielinisem i Pożeł" s? przedewszystkiem Litwinami, tak samo jak i Piłsudski, chociaż socjalista, najpierw jest Polakiem i to wielkim Polakiem, a dopiero później socjalistycznym pepeesem.

Ale dlaczego nasza prasa urzędowa, która tak unika "przesady" co do przygotowań Polski do wojny z Litwą, nie dementuje niczego? Dlaczego nie uspokoi litewskich? Pod tym względem musimy mieć najzupełniejszą pewność, że obecny nasz socjalistyczny rząd niema zamiaru porozumienia się z socjalistycznym rządem Piłsudskiego o zbliżeniu włącznie aż do unji, że podobne nadzieje Polski nie mają żadnych podstaw. Chcemy mieć stanowcze zapewnienie, że i obecny nasz rząd niema zamiaru zejść i nie schodzi z tradycyjnej litewskiej linji politycznej w stosunku do Polski. Takiego zapewnienia z upragnieniem czeka katolicko-narodowy odłam naszego społeczeństwa.

"Rytas" Nr.178 /770/ z dnia 11.VIII.r.b. Artykuł P.G. p.t. "Mieliśmy podstawę". Streszczenie.

Że mieliśmy podstawę do wołania "caveant consules" z powodu przygotowań polskich, co z niezrozumiałych powodów tak nie podobało się "Liet.Żin.", różne przejawy akcji politycznej naszych sąsiadów z ostatnich dni dostatecznie wyraźnie potwierdzają.

Po pierwsze, prasa polska nietylko pobrzękiwała orężem, lecz otwarcie mówiła o "marszu na Kowno", jako omal nie o fakcie dokonanym /"Polska Zbrojna"/, jeszcze przed zareagowaniem prasy litewskiej i Sowieckiej. Po paru artykułach w organie urzędowym Z.S.S.R. zmieniła swe pogróżki w stosunku do Litwy na ton ugodowy. Minister Zaleski, dementując pogłoski o zamiarach wojennych wobec przedstawicieli prasy zagranicznej, oświadczył nawet gotowość nawiązania stosunków dyplomatycznych, z Litwą. Wobec niemożności ukrycia faktu koncentracji wojsk w Wilnie, mówi się już o "przegrupowaniach", lecz bez zamiaru napadania na Litwę.

Ta reakcja polskich władz i prasy szyta jest jednak białemi nićmi i ad hoc jest skomponowana.

Po drugie, stanowisko zajęte przez prasę Z.S.S.R. dowodzi, niezwykłego zainteresowania się problemem polsko-litewskim. To zainteresowanie nie może być wywołane jedynie piórami dziennikarzy sowieckich. Sowiety nie potrzebują zaogniać stosunków polsko-litewskich - i tak są zaognione. Chyba przypuścić, że dyplomaci sowieccy przekonali się o polepszeniu stosunków pomiędzy Polską a Litwą, na co wskazywał pewien odłam prasy polskiej po nowych wyborach, na co też i my zwracaliśmy uwagę, żądając od rządu wyjaśnień lub sprostowania.

Godnym uwagi jest też fakt jakichś przygotowań wojennych na pograniczu rosyjsko-rumuńskiem. Nie są to oznaki pokojowe.

Granice dzisiejsze są tak czułe, że najmniejszy ruch na granicy rumuńskiej daje się odczuć na ~~xxxxxxx~~ polski-litewskiej linji demarkacyjnej, i odwrotnie.

Wobec takiej atmosfery w stosunkach naszych sąsiadów czyż pras i społeczeństwo litewskie powinny były zachowywać spokój?

Obowiązkiem "Rytasa" było wołać "czuwajcie".

Mamy podstawę do podnoszenia głosu, wskazując na niebezpieczeństwo grożące wolnemu jeszcze Kownu ze strony rabusiów Wilna. Konstatując powyższe chcemy jaknajprędzej wyjaśnić, że radość polskiej prasy z powodu "nowego prądu" w polityce litewskiej w stosunku do Polski, z ewentualnej możliwości porozumienia, omal nie nowej Unji - niema podstaw.

Wielka szkoda, że rząd, tak skory do dementowania wiadomości o zmianach w dyplomacji, nie śpieszy sprostować rozsiewanych przez prasę polską informacji, szerzących niepokój w naszem społeczeństwie i mogących wprowadzić w błąd zagranicę.-

S m e t o n a o w i z y c i e U l m a n i s a w K o w n i e.

"Lietuvis" Nr.32 z 13/VIII.r.b. Artykuł Smetony p.t. "Publicznie lecz niewyraźnie". Streszczenie.

Prasa litewska nic konkretnego o celach wizyty p.Ulmanisa w Kownie nie podaje. Bradziej wymowną jest prasa łotewska. "Rigas Żinas" zamieściły w czasie wizyty p.Ulmanisa w Kownie artykuł, określający pretensje litewskie do Wilna mianem romantyzmu i skłaniający do porzucenia tych "próżnych marzeń". Przewodnia myśl artykułu "Rigas Zinas" jest jak gdyby wyjaśnieniem celu podróży p.Ulmanisa do Kowna. P.Ulmanis przybył w takim razie do Kowna w interesie Polski, chcąc zbadać nastroje litewskie na miejscu. Był to więc niby wywiad. W przeciwnym bowiem razie dziennik łotewski nie wspominałby o romantyzmie litewskim w stosunku do Wilna. Pisałby raczej o stosunkach litewsko-łotewskich, które istotnie dotychczas tchną romantyzmem.

Wiele też mówi fakt podróży p.Ulmanisa /bezpośrednio po powrocie z Kowna ~~xxxxx~~ do Warszawy/?/. Pierwsza podróż była jednak publiczna. Druga odbyła się incognito. Między obu faktami zachodzi związek. Może Łotwa podejmuje się pośrednictwa we wznowieniu układów polsko-litewskich.

Niezrozumiały jest również zamiar p.Sleżewiczusa rewizytowania p.Ulmanisa w Rydze. Nie jest to bowiem tylko akt grzeczności. Jaki kryje się w tem cel polityczny? Ażeby odpowiedzieć

na to, potrzebna jest większa jasność w litewskiej polityce zagranicznej. Czy można jednak mówić o litewskiej polityce zagranicznej? Litwa jej nie posiada. Litwie brak realnej orjentacji. Oddawna mówi się o braterstwie litewsko-łotewskiem. Tymczasem każdy kraj korzcy swoją drogą. Łotwa trzyma się orjentacji polskiej. Litwa zaś jest niby okręt bez steru, płynący wśród mgły. Ulmanis, jadąc do Kowna, miał cel wytknięty. Do czego zaś zmierza Sleżewiczus, jadąc do Rygi? Niewiadomo.

Jesienią ma się odbyć Konferencja 4-ch ministrów spraw zagranicznych /Łotwa, Finlandja, Estonja, Polska/. Program konferencji: próba stworzenia związku nadbaltyckiego. Litwa, bez Wilna, nigdy do związku takiego nie przystąpi. Łotwa dotychczas Litwie na każdym kroku szkodziła. Bezpośrednio po aneksji Wilna do Polski, do Wilna przybył konsul łotewski. Tem samem Łotwa uznała fakt ten za dokonany. Łotwa domagała się dalej od Litwy otwarcia kolei dla towarów polskich do Libawy. Sympatje łotewskie zawsze były po stronie polskiej. Łotysze tego nie ukrywają.

Litwa również winna zająć wyraźne stanowisko. Zwłaszcza w stosunku do polonofilskiej Łotwy. Tymczasem nowy rząd litewski w dalszym ciągu trzyma się mglistej i krętej linji.

"L i e t u v a" o s t o s u n k u P o l s k i i L i t w y d o p a ń s t w n a d b a l t y c k i c h.- "Lietuva" Nr.174 z 6/VIII r.b. Artykuł p.t. "Polska a państwa nadbaltyckie". Streszczenie.

W związku z pogłoskami o agresywnych planach polskich w stosunku do Litwy, wiele uwagi poświęca się obecnie stosunkom Polski z innemi państwa nadbaltyckiemi: Łotwą, Estonją i Finlandją.

Nie jest dziś dla nikogo tajemnicą, że Polska dąży do zajęcia wśród państw nadbaltyckich roli przodującej. Wysiłki polskie najlepiej się ujawniają w walce dyplomatycznej, jaka się cały czas toczy w sprawie stworzenia związku nadbaltyckiego. Litwa pragnęłaby w związku nadbaltyckim widzieć współpracę równych sobie państw. Pozostawiając nawet problem wileńskim na ubocku, Litwa uważa za niebezpieczne prowadzenie układów z państwem o wyraźnie imperjalistycznych tendencjach i mnóstwie niewyrównanych rachunków z sąsiadami. To też Litwa wyraźnie opowiedziała się od samego początku za potrójnem przymierzem państw nadbaltyckich, bez udziału Polski. Polska znów wciąż wskazuje swym północnym sąsiadom na korzyść ewentualnej pomocy militarnej Polski na wypadek niebezpieczeństwa. W rezultacie, kwestja zbliżenia państw nadbaltyckich zawisła w przestrzeni, gdyż państwa nadbaltyckie, zgadzając się zasadniczo na argumenty Litwy, nie mogły odrzucać imponujących cyfr liczebności armji polskiej.

Jasną jest jednak rzeczą, iż argumenty polskie o tyle tylko mają dla państw nadbaltyckich wartość, o ile tym ostatnim grozi istotne niebezpieczeństwo ze strony Sowietów. W związku z tem, ostatnie propozycja sowiecka podpisania z państwami nadbaltyckiemi układu gwarancyjnego, winna znacznie osłabić stanowisko polskie w Łotwie i Estonji. Aktywność polską w ostatnich czasach w stosunkach z państwami nadbaltyckiemi świadczy, że Polska zapatruje się na chwilę obecną, jako na przełomową w stosunkach nad Baltykiem. Szczególnie charakterystyczną jest rzeczą mianowanie ~~p~~ nowego posła polskiego w Rydze, człowieka bliskiego Piłsudskiemu i posiadającego osobiste stosunki w rządzących sferach łotewskich. Zręczne to posunięcie dyplomatyczne, odrazu się ujawniło w polonofilskim artykule, jaki niedawno ukazał się w łotewskich "Rigas Zinas".

Dyplomacja polska zmierza przedewszystkiem do zajęcia roli kierowniczej w układach, toczących się między Sowietami a państwami nadbaltyckiemi w sprawie traktatów gwarancyjnych. Z udzielonej w tych dniach rządowi sowieckiemu odpowiedzi na propozycję sowiecką podpisania traktatu gwarancyjnego, wyciąnąć wypada wniosek, że Polska, o ile nie całkowicie, to przynajmniej częściowo cel swój osiągnęła. Żądanie Łotwy, Estonji i Finlandji przyjęcia w skład Komisji /pracującej nad projektami traktatów gwarancyjnych/

innych także zainteresowanych w traktacie gwarancyjnym państw, każe się domyślać, iż pod mianem "innych państw" rozumie się tu raczej Polskę niż Litwę. W podobny też sposób żądanie to interpretują Sowiety, którym udział Polski w układach wcale jest nie na rękę. W ten sposób Litwie może być całkiem zagrodzona drogą do udziału we wspólnych układach państw nadbałtyckich z Sowietami w sprawie traktatów gwarancyjnych. To też rząd litewski, wychodząc z założenia, że Litwa nie posiada z Sowietami wspólnej granicy i że sytuacja Litwa różni się od sytuacji innych państw nadbałtyckich nietylko z racji problemu wileńskiego lecz również z racji wejścia w skład terytorjum litewskiego Kłajpedy, nigdy do Rosji nie należącej, uważa za wskazane układać się z Sowietami o traktat gwarancyjny oddzielnie na własną rękę. Stanowiska litewskiego nie należy jednak bynajmniej tłumaczyć, jako wynik niezgadzania się na stanowisko pozostałych państw nadbałtyckich. Świadczą o tem chociażby wspólne wysiłki rządu litewskiego z innemi państwami nadbałtyckiemi, podjęte w celu uzyskania od rządu sowieckiego zgody na wspólne układy.

Wiadomość prasowa o przybyciu do Wilna przedstawicieli wojskowych Łotwy, Estonji i Finlandji, mających wziąć udział w uroczystości na cześć marszałka Piłsudskiego świadczy o tem, że północni sąsiedzi Litwy nie zachowują nadal neutralności w kwestji wileńskiej. Z udziału północnych sąsiadów Litwy w skierowanej przeciwko Litwie demonstracji, wnioskować również należy, iż dyplomacja Polska odniosła nad Bałtykiem istotny sukces.

Czy jednak sukces ten ma oznaczać, że północni sąsiedzi Litwy, którzy nie mogli dotychczas zdecydować się na wybór między siłą a prawem, skłonili się obecnie na stronę siły?

"Lietuvos Żinios" o polonofilstwie niektórych pism łotewskich. "Liet.Żin." Nr.180 z 8.VIII.r.b. Artykuł t.p.Skąd polski duch w "Rigas Zinas" /Wiadomości ryskie/?". Streszczenie.

Na łamach łotewskich "Rigas Zinas" /Wiadomości ryskie/ nader często ukazują się rozmaite artykuły i "specjalne korespondencje", utrzymane w duchu par excellence polonofilskim. "Rigas Zinas" są jednem z pism łotewskich, forsujących Łotwę ku sojuszowi z Polską. Większość jednak organów prasy łotewskiej, zwłaszcza obecnie, po długich i daremnych wysiłkach ś.p.Mejerovicsa, jasno sobie zdaje sprawę z tego, że dla Łotwy opieka polska byłaby zbyt uciążliwą. Życie realne wciąż Łotyszom przypomina, iż sojusznikiem Polski może być jedynie państwo, nieposiadające z Polską wspólnych granic, jak np. Estonja. Łotwa wciąż jeszcze biedzie się nad żądaniem polskiem zwrotu 6.ciu gmin powiatu iłuksztańskiego, nad kwestją spłaty odszkodowania obszarnikom polskim w Letgalji, tajnej i jawnej pogranicznej propagandy polskiej i t.p. Podobne objawy "przyjaźni" znacznie ostudziły w Łotwie zapał polonofilski. "Rigas Zinas" pozostały jedynym bodaj poważniejszym pionerem idei przyjaźni łotewsko-polskiej. Niekiedy akompanjuje temu pismu "Briva Zeme", organ Związku Rolniczego. Przedewszystkiem rzuca się w oczy fakt, że oba pisma są organami poważnych grup ekonomicznych. "Rigas Zinas" wydaje grupa bankierów i przemysłowców, która w znacznej mierze opiera się na stosunkach handlowych z Polską. Zupełnie więc zrozumiałą jest chęć tych grup utrzymania ciasnych stosunków ekonomicznych z Polską, opierając je dla większej trwałości o podłoże polityczne. Rachuby te pochodzą jednak ze strony pojedyńczych grup łotewskich. Bynajmniej nie reprezentują one całokształtu ekonomicznego życia Łotwy, które nie może przecie opierać się na nafcie i soli polskiej. Zbytnie kumanie się z Polską całkiem podkopałoby przemysł łotewski. Produkty łotewskie zaś nie mają bodaj widoków na zbyt w Polsce, która sama jest krajem rolniczym. Pozatem niepodobna pominąć milczeniem jeszcze jednego faktu. Oto w Łotwie i Estonji działa od kilku lat polski agent prasowy Neuman. Jego to wpływom w mierze niemniejszej niż polskiej nafty i soli i szampana, przypisać należy polonofilstwo "Rigas Zinas".-

L i e t u w a " o s p o d z i e w a n y m z w r o c i e w p o l i t y c e p a ń s t w n a d b a ł t y c k i c h .-

"Lietuva" Nr. 179 z dnia 12 / VIII r.b. Artykuł p.t. "Nowe objawy nad Bałtykiem " .- Streszczenie:

Ukazały się już w prasie polskiej głosy , wytykające Łotwie podróż p. U l m a n i s a do Kowna.-Niedługo należy się spodziewać głośniejszego jeszcze alarmu prasy polskiej o ile politycy łotewscy nie uznają stosowne zrewanżować się Polsce pod względem politycznym. Narazie o rewanżu podobnym nie słychać . Pogłoski o podróży p. Ulmanisa do Warszawy spotykają się ze stanowczem dementi łotewskiem.- Zamierzona zaś konferencja 4 -ech ministrów spr. zagran. państw nadbałtyckich w Rydze odłożona została bodaj od calendas graecas. Z drugiej jednak strony , charakterystyczną jest podróż wojskowych przedstwicieli łotewskich , fińskich i estońskich do Polski , oraz niedawne ultra-polonofilskie artykuły " Rigas Zinios" Polska zwykle szczególną aktywność nad Bałtykiem ujawnia przed każdą plenarną sesją Ligi Narodów.- W stolicy jednego z państw nadbyłtyckich odbywała się w takich razach konferencja , podczas której osiągano większe czy mniejsze porozumienie i państwa nadbałtyckie / Łotwa, Estonja i Finlandja / występowały na sesji Ligi Narodów.- jako zorganizowana jednostka.- Rola kierownicza przypadała rzecz prosta , Polsce. Takie poddanie się państw nadbałtyckich wpływom polskim znacznie dopomogło Polsce w jej polityce antylitewskiej. Litwa była całkiem izolowana : nawet najbliżsi sąsiedzi byli po stronie polskiej.-

Podobna koordynacja polityczna z państwami nadbałtyckiemi , bałaby niewątpliwie dla Polski nader pożądana i na tegoroczne sesji jesiennej Ligi Narodów .Własnie na sesji tej bowiem ma być poruszana kwestja przyjęcia Polski w poczet członków Rady Ligi Narodów. Nieosiągnięcie przeto przed tak doniosłą dla Polski sesją L. Nar. porozumienia z państwami nadbałtyckiemi stanowi dla dyplomacji polskiej dotkliwą porażkę.- Nadobitek łotewski minister spr. zagr. jedzie do Kowna i stanowczo dementuje pogłoski o kolejnej konferencji państw nadbałtyckich.z Polską. W takich okolicznościach zrozumiałą się staje polska nerwowość , która wyraża się zarówno w prasie polskiej jak też w niezwykłem ugrzecznieniu , z jakiem Polacy gości nadbałtyckich przyjmują , nie szczędząc im zapewnień o wieczystej przyjaźni . Niezależnie od tego , opublikowali Polacy na łamach przyjaznego sobie pisma łotewskiego " Rigas Zinas" cały szereg artykułów antylitewskich , z wyraźnym celem poskłócenia Litwy z Łotwą. Artykuły te istotnie wywarły na Litwie złe wrażenie , które da się naprawić jedynie dzięki okoliczności , że sami Łotysze nazywają " Rigas Zinas" pismem dostępnem dla różnych walut a więc i dla Polskich złotych.-

Pozatem Polska obawia się , ażeby na jesiennej sesji Ligi Narodów nie poruszono w taki czy inny sposób sprawy wileńskiej , którą chce uważać za zlikwidowaną.- Z chwilą zaś wysunięcia tej sprawy ponownie na arenę międzynarodową, zmieni się zapewne opinja i stanowisko państw nadbałtyckich, / zwłaszcza najbliższych sąsiadów północnych Litwy.-/ i dadzą się słyszeć głosy , że obecny stam kwestji wileńskiej nie jest normarlny. Kwestje powyższe nie mogą Polakom nie leżeć na sercu. Stąd ich nerwowe zabiegi .

Oświadczenie fińskiego ministra spr. zagr.Setele , jaki się niedawno w prasie ukazało również nie może Polski cieszyć. Nie od dzisiaj już Finlandja zachowuje wielką rezerwę w stosunku do koncepcji sojusza z Polską. Dzięki Finlandji to nie udało się w swoim czasie doprowadzić do głośnej ugody politycznej z 1922 roku .-

Estońja znów stwarzając ostatnio w Kownie swe osobne, samodzielne przedstawicielstwo, okazuje chęć zbliżenia się z Litwą. Może krok ten pomoże do rozwiania pogłosek o silnych wpływach polskich w Estońji. O ile Łotwa i Finlandja otrząśnie się od wpływów polskich, to wątpliwą jest rzeczą czy utrzymają się one i w Estońji. Jednem słowem, w ostatnich czasach dają się zauważyć objawy, które pozwalają wnioskować, że: państwa nadbałtyckie chcą już otrząsnąć się z roli wasala polskiego.-

O ile tym razem Polska utraci poparcie państw nadbałtyckich podczas jesiennej sesji Ligi Narodów,- będzie to istotnym sukcesem na drodze do likwidacji hegemońji polskiej na Bałtykiem,- która z trudem daje się pogodzić z pojęciem ich niezawisłości.-

B. premjer Bistras o polonofilstfie Łotwy.-

" Rytas" Nr. 175 z dnia 7/VIII r.b. Artykuł wstępny b. premjera Bistrasa p.t. " Po pożegnaniu swatów ".- " Streszczenie:

Jasną jest rzeczą, iż p. Ulmanis przyjeżdżał do Kowna nie w sprawie traktatu handlowego, który, zwłaszcza w pożądanej dla Łotwy formie, będzie przedmiotem bardzo długich debatów, jeżeli wogóle jest możliwy.- Zasada unji celnej, jak to okazał przykład Łotwy i Estońji nie ma realnej racji bytu.- P. Ulmanis niewątpliwie przybył do Kowna w celach politycznych. Przedmiotem obrad pp. Ulmanisa i Sleżewicziusa: były, między innemi, niechybnie głosy prasy polskiej o agresji na Litwę oraz komentarze prasy sowieckiej." Jaunakas Zinas" / organ dzisiejszej partji rządzącej w Łotwie/, w sposób niedwuznaczny i całkiem otwarty, radzi Litwinom porzucić romantyczne marzenia o Wilnie i pojednać się z Polską.- Wilno, obsadzone przez załogę polską ma być gwarancją niepodległości łotewskiej.-

P. Ulmanis podjął się niewątpliwie pośrednictwa w sprawie polsko- litewskiej, pragnąc oba kraje pogodzić, na zasadach jakiegoś projektu a la Hymans i sądząc, że przez to usunie się niebezpieczeństwo dla Łotwy.- P. Ulmanis srodze się jednak myli: Litwa stała by się prowińcją polską, jeżeli nie de jure to z pewnością de facto.- Pozatem Polska objęła by nadzór nad lińją kolejową Wilno- Libawa i nad samym portem - libawskim. Nastąpiłby wówczas kres niepodległości łotewskiej.- Precedens litewski podsunąłby bowiem mocarstwom zachodnim koncepcję roztrzygnięcia sprawy dostępu Rosji do Bałtyku. Zmodyfikowany projekt Hymansa i w danym wypadku znalazłby zastosowanie...

P. Ulmanis winien był rozpocząć swaty nie z tego końca. Litewskie pretensje do Wlna nie są romantyzmem. Romantyczną własnie jest chęć Polski utrzymania Wilna, które przy obecnych stosunkach stanowi dla Polski jedynie ciężar pod względem ekonomicznym i politycznym. P. Ulmanis postąpiłby rosądnie, gdyby się był wpierw udał do Warszawy i przekonał Polaków, że wprowadzenie w życie ugody suwalskiej byłoby sukcesem nietylko Litwy, lecz jednocześnie Polski i państw nadbałtyckich Polsce, Litwie, Łotwie i Estońji grozi niebezpieczeństwo ze strony tych samych sąsiadów. To też, przymierze wzmiankowanych państw oparte na zasadach wzajemnego p o s z a n o w a n i a niepodległości, wzmocniłoby z jednej strony państwa te w ich stosunkach z sąsiadami, z drugiej zaś okazało by światu, że niepodległość i przymierze państw wzmiankowanych nie tylko nie przeszkadza we współpracy państw i narodów, lecz odwrotnie, przyczyniając się do utrwalenia pokoju, współpracę tę jedynie ułatwia.-

II. PRZEGLAD GOSPODARCZY.

Ekonomiczny przegląd Litwy. według "Lietuvos Ukis".-

" Lietuvos Ukis" tom IV. Nr. 7/46/ z lipca r.b. -

Streszczenie :

ROLNICTWO: Stan zasiewów w czerwcu r.b. według ---------- statystyki urzędowej , przedstawia się jak następuje :

Nazwa :	1926 r. I-go lipca.	1926 r. I-go czerwca.
I żyto ozime	2,7	2,6
2 pszenica ozima	2,9	2,7
3 żyto jare	3,I	3,I
4 pszenica jara	3,I	3,2
5 jęczmień	3,3	3,3
6 owies	3,2	3,2
7 groch	3,3	3,3
8 koniczyna	2,9	3,3
9 wyka	3,3	3,3
IO trawa polna	3,4	3,4
II " łąkowa	3,0	3,I
I2 len	3,I	2,8

Tak więc zboża ozime wykazały w czerwcu stan zasiewów o 0,I - 0,2 stopnia lepszy .Wszelako ocenia się go jako niżej średni . Zboża jare nie uległy zmianie : ocenia się je jako wyżej średnie . Stan koniczyny znacznie się pogorszył . Należy się jednak naogół spodziewać , że stan ozimin się poprawi i urodzaj będzie przeciętny . Urodzaj zaś zbóż jarych będzie wyższy od średniego.-

Stan zasiewów według powiatów przedstawia się jak następuje :

Nazwa powiatu .	żyto ozime	pszenica jara	jęczmień	owies	groch	wyka	len.
I. Olicki	3,0	3,0	3,3	3,3	3,I	3,3	3,3
2. Birżańsko Poswalski.	2,4	3,0	3,I	3,4	3,2	3,2	3,0
3 Kowieński	2,8	3,I	3,4	3,4	3,5	3,4	2,9
4. Kiejdański	2,6	3,4	3,4	3,4	3,2	3,3	3,3
5. Kretyngowski	2,8	3,2	3,2	3,I	3,4	3,5	3,3
6. Marjampolski	3,4	3,3	3,5	3,4	3,4	3,5	3,I
7. Możejski	2,9	2,9	3,0	3,0	3,3	3,3	2,9
8. Poniewieski	2,4	2,9	3,I	3,I	3,3	3,2	3,0
9. Rosieński	2,7	3,2	3,3	3,3	3,3	3,2	3,0
I 0. Rakiski	2,0	3,8	3,3	2,8	3,9	2,2	3,8
I I. Sejneński	3,3	3,3	3,8	3,2	3,8	3,7	3,5
I 2. Szacki	3,0	-	3,5	2,9	3,3	3,3	3,0
I3. Szawelski	2,9	3,3	3,5	3,3	3,3	3,3	3,2

Nazwa powiatu.	żyto ozime	pszenica jara	jęczmień	owies.	groch	wyka.	len.
I4 . Taurogski	2,9	3,I	3,I	3,I	3,4	3,5	3,2
I5 . Telszewski	2,6	3,I	3,3	3,3	3,2	3,4	3,I
I6 . Trocki	2,8	3,0	3,4	3,3	3,0	3,2	3,I
I7 . Ucbański	I,9	3,I	3,0	3,2	3,3	2,8	2,9
I8 . Wyłkowyski	3,4	3,I	3,3	3,0	3,5	3,3	3,I
I9 . Wiłkomierski	2,3	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,0
20 . Jeziorski	2,I	2,9	3,0	2,8	2,9	2,6	3,0
2I . Obszar Kłajpedy.	2,9	3,5	3,[illegible]	3,2	3,3	3,3	3,I

Innemi słowy,najgorszym rejonem są powiaty: ucianski, rakiski, i jeziorski, gdzie można się nawet spodziewać nieuradzaji . W suwalszczyźnie uredzaj wypadnie wyżwj średniego w rejonie centralnym zaś - przeciętny . Stan zasiewów na obszarze Kłajpedy na tyle się poprawił, że można się spodziewać urodzaju wyżej niż przeciętnego.-

Tabelka porównawcza obszarów zasianych w I925 i I926 roku:

Nazwa	1926.	1925 r.
I. Żyto	448 600 ha	543 000 ha
2. Pszenica	I22 500 "	II2 000 "
3. Jęczmień	215 I00 "	205 000 "
4. Owies	381 500 "	345000 "
5. Mieszanka	I20 300 "	50 000 "
6. Groch	8I 200 "	I05 000 "
7. Wyka	68 800 "	50 000 "
.8. Len	8I I00 "	76 000 "
9. Kartofle.	I46 600 "	I63 000 "

Naogół biorąc w r.b. zasiane 2.I4I.800 ha. t. zn. o I09.800 ha. więcej niż w r. ub.

Stan zasiewów na Litwie niewiele się różni od stanu zasiewów na całym świecie .-

W związku z powyższą dosyć optymistyczną oceną urodzaju, ceny zbożowe mało się zmieniły . W czerwcu ceny na Litwie przedstawiały się jak następuje:

Nazwa.	Ceny I - go centnara	
	Czerwiec.	Maj.
I. Żyto	22,00	2I,25
2. Pszenica	28,40	28,00
3. Owies	22,00	22,90
4. Jęczmień	21,30	21,25
5. Groch	23,40	23,60
6. Kartofle	6,45	6,60

Nazwa.	Cena I go. centnara.	
	czerwiec.	maj.
7. siano	7,10	7,70
8. słoma	4,22	4,30

Innemi słowy ceny nietylko się nie podniosły, lecz nawet nieco spadły np. na owies, kartofle, siano.-

PRZEMYSŁ. W ciągu maja r.b. wykupiono patentów przemysłowych:

Kategorja.	Do I/V.	W ciągu maja.	Do I/VI.
I.	-	2	-
II.	-	-	-
III.	8	8	8
IV.	64	-	64
V.	163	4	167
VI.	360	10	370
VII.	885	20	905
VIII.	3 052	55	3 107
ogółem :	4 532	89	4 621.

Najwięcej patentów wykupiono na młyny, fabryki limonjady i cegielnie. Z wykupionych w maju 89 patentów, 18 przypada na fabryki nowootwarte, w r.ub. nieczynne.-

Produkcja towarów akcyzowanych przedstawia się w maju r.b. jak następuje :

Nazwa	maj	kwiecień.
1. piwo / w litr/	861 424	873 071
2 wino "	5 125	8 825
3 zapałki / w 1000 pud./	4 455	3 726
4 Gilzy / w 1000 szt/	4 625	2 600
5 tytoń w kg.	70 745	58 005

Tak więc w maju zmniejszyła się jedynie produkcja wina- znacznie się zmniejszyła : natomiast produkcja zapałek, gilz i tytoniu nawet wzrosła.-

Tabelka porównawcza produkcji towarów akcyzowych w 1925 i 1926 r :

Nazwa	I-V.1926 r.	I.-V. 1925 r.
1. Piwo / w litr./	3.277.290,1	4.576.576,8
2. Wino "	46.296,5	25.735,0
3. Zapałki , w 1000 pud.	23.007,1	21.662,9
4. Gilzy , w1000 szt.	23.737,5	17.375,0
5. tytoń , w kg.	339.866,0	317.463,9

Z powyższego wynika, iż w b.r. zmniejszyła się znacznie /niemal o 30 % / produkcja piwa. Pozatem ogólna produkcja wzrosła zaś produkcja wina nawet o 100 % niemal.-

W czerwcu, w rozmaitych gałęziach przemysłu litewskiego

odbyło się kilka strajków robotniczych / w fabrykach zapałek garbarniach i przetwórniach lnu/. Żądania robotnicze dotyczą najczęściej ich praw, nie zaś naprawy bytu materjalnego . W fabrykach zapałek do strajku właściwie nie doszło , gdyż żądania robotników zaspokojone . W garbarniach strejk trwa dotychczas zaś w przetwórniach lnu strejk zlikwidowano na niekorzyść dla robotników.Zdaniem przemysłowców strejki mają wybuchnąć w innych także fabrykach. Jednakże przemysłowcy stoją na stanowisku , że kwestja praw robotniczych winna być roztrzygnięta nie drogą strejków , a drogą ustawową.Zanim nie ukaże się odnośna ustawa , przemysłowcy na ustępstwa się nie puszczą.-

HANDEL .- Według ostatnich danych , eksport litewski wyraził się w maju sumą 16,3 milj. lit. import zaś - 19,4 milj. lt. Tak więc maj jest pierwszym miesiącem , który przyniósł bilans pasywny. Maksymalny eksport dokonał się w marcu /25,3 m. lt. Następnie eksport zaczął się zmniejszać : w kwietniu wynosił 21,0 milj. lit. i w maju 16,3 milj. lit. W r.ub.minimalny eksport przypadł na na kwiecień / 15,2 milj. lit. / Należy się spodziewać , że w r.b. eksport minimalny przypadnie właśnie na maj. Minimalny import przypadł w r.b. na styczeń / 13,5 milj. lit/. W lutym wzrósł import na 16,4 milj.lit. w marcu zaś , kwietniu i maju , ustabilizował się jak widzieliśmy mniejwięcej na 2 milj. lt. -

W ciągu pierwszych pięciu miesięcy r.b., ogólny eksport litewski osiągnął 107,8 milj. lit. , import zaś-89,8 milj. lit. Innemi słowy, eksport przewyższa import o 18,0 milj. lit. czyli o 20,0%.-

Zaznaczyć należy , iż nadwyżki takiej nie było od 1920 r. Maksymalna nadwyżka z 1924 r. wynosiła zaledwie 12,3%.

Charakterystyczną pozatem jest rzeczą , iż ogólny obrót w litewskim handlu zagranicznym w 1924 i 1926 r./ za pierwsze 5 miesięcy / jest niemal jednakowy: w 1924 r. - 197,7 milj. lt. w 1926 r. zaś - 197,6 milj. lt.-

Tegoroczny eksport majowy przedstawia się jak następuje:

NAZWA.	Kwiecień. Ilość.	Kwiecień. wartość w 1000 lt.	Maj. Ilość	Maj. Wartość w1000 lt.
1. Konie szt.	943	538,0	929	549,6
2. Swinie "	4.064	1.114,5	5.148	1.402,1
3. Mięso surowe ton.	128,0	403,1	102,6	319,6
3. Masło	114,9	967,7	115,8	873,8
5. Jaja	347,3	1.421,6	519,2	1650,1
6. lub w 1000 szt.	6. 946,5		10.384,0	
7. Zboże ton.	1.387,0	654,5	697,0	387,8
8. Pszenica "	314,7	191, 0	274,3	169,3
9. Żyto "	3,9	1,7	3,3	1,6
10. Jęczmień "	10,6	4,3	34,7	17,2
11. Owies "	10,4	4,4	12,1	6,1
12. Wyka "	990,6	417,7	351, 8	181,9
13. Groch "	25,3	11,9	18,5	10,6
14. Peluszka "	51,2	23,4	2,3	1,1
15. Soczewica"	-	-	-	-
16. Fasola "	0,0	0,0	-	-
17. Inne zboża	0,3	0,1	0,0	0,0
18. Nasiona lnu	263, 9	205,6	318,4	231,0
19 " koniczyny	27,6	121,4	3,9	18,6
20. Papierówka	3.657 ,0	364,9	6.80477	530,2
21. Deski	992,0	245,7	1.616,2	397,7

22.	Fornir/fanera/ w ton.	579,9	607,5	450,I	5I2,8
23.	Celuloza	5.223,I	3.838,5	I.53D,I	II90,7
24.	Len	I.665,2	5.964,2	940,6	3277,8
25.	Szmaty	I50,7	II9,5	I99,3	I73,0
26.	Wyrobiona skóra na podeszwy	4,3	66,0	-	-
27.	Papier	I54,9	2I6,7	I08,5	I62,7
28.	Karton	47,5	7I,4	67,5	96,6
29.	Sruby żelazne	2I,2	52,0	30,I	57,4
30.	Zapałki	-	-	7,3	50,0
3I.	Belki osinowe.	736,6	73,9	582,6	54,9

Eksport majowy zmalał bardzo , główniewskutek zmieniejszenia się eksportu lnu.- Sezon eksportu już się kończy . W dalszych miesiącach będzie się len jeszcze w mniejszych ilościach eksportowało. Rozpoczyna się natomiast sezon materjału leśnego i jaj.

Import majowy znów przedstawia następująca tabelka:

Nazwa.	Kwiecień		Maj	
	Ilość ton.	Wart. 1000. lit.	Ilość. ton.	Wartość 1000 lit.
I. Solone śledzie	638,9	388,3	584,5	339,7
2. Różne suszone owoce	46,6	76,3	57,5	93,4
3. Cukier w mączce	I.246,3	923,7	I.008,3	77I,5
4. " kryształ	3I7,3	296,4	342,3	322,I
5. Sól mielona	I.525,6	I40,5	586,I	67,8
6. Superfosfat	5.724,6	83I,I	3.573,4	55I,7
7. Inne nawozy rolne	-	-	-	-
8. Tytoń w liściach	I25,7	336,0	II2,3	458,6
9. Żelazo w sztabach	I.33I,5	44I,5	I.II4,4	392,4
IO. Nafta	2.454,8	607,6	687,6	2I6, 6
II. Węgiel kamienny	8.29I,I	479,6	I8.094,9	I.I87 ,3
I2 Cement	2.388,7	305,4	3.4I4,I	3I0,2
I3. Skóry wyprawne	8,6	204,5	4,9	I6I,4
I4. Obuwie skórzane	8,9	300,8	I0,2	350,7
I5. Przędza bawełniana	66,0	574,4	43,2	358,7
I6. Tkaniny bawełniane i barwne.	2I5,I	3.686,0	I87,4	3.294,5
I7. Koronki i wyroby koronkowe	I6,4	832,9	I4,5	548,4
I8. Bielizna	I,7	I53,5	I,9	I32,0
I9. Papier i wyroby z papieru	349,9	52I,3	266,6	404, 8
20 Szyby szklanne do okien.	62,5	30,8	50,8	30,7
2I Wyroby szklanne	47,3	74,8	56,8	9I,2
22. Maszyny do szycia	I,4	II,9	2,8	25,0
23. Różne maszyny roln.	I62,7	32I,6	I65,2	383,7
24. Innemaszyny	67,4	272,7	7I,2	305,I
25. Tkaniny wełniane	30,0	I.I84,I	22,7	886,2
26. " jedwabne.	0,8	I00,8	I,I	I4I,3
27. Wyroby z blachy	8I,8	I90,4	86,4	208,7

Innemi słowy, import śledzi i superfosfatu się zmniejszył , zaś import węgla i cementu wzrósł. Jest to objaw sezonowy. Naogół biorąc , import majowy b.mało się różni pod względem wartości i ilości od kwietniowego .

Handel litewski z poszczególnemi państwami przedstawiał się w ciągu 4 -ech miesięcy r.bieżącego jak następuje:

Tabelka na następnej stronie.

Kraje .	EKSPORT. kwiecień wartość	%	stycz. - kwiecień. wartość	%	IMPORT. kwiecień wartość	%	styczeń. - kwiecień wartość	%
I. Belgja	708,8	3,37	5.594,6	6,I2	296,7	I,42	609,I	0,87
2. Czechosłowacja	I. 028,3	4,89	6.962,0	7,6I	I.467,2	7,0I	5.850,5	8,32
3. Danja	98,6	0,47	349,5	0,38	I78,I	0,85	505,6	0,72
4. W.Brytanja	6.232,9	29,64	28.453,0	31,11	I.479,0	7,02	8,442,2	I2,00
5.Estonja	6,I	0,03	77,0	0,09	4I8,3	2,00	I,086,0	I,54
6. Włochy	0,0	0,00	200,7	0,22	I22,9	0,60	433,4	0,6I
7. Łotwa	2.I33,0	I0,I4	8.453,2	9,24	795,5	3,80	2.363,3	3,36
8. Holandja	329,I	I,57	I,074,0	I,I7	455,6	2,I8	I,88I,7	2,67
9. Francja	472,7	2,25	2.4I5,8	2,64	335,2	I,60	959,5	I,36
I0. SSS R.	279,I	I,30	I,762,6	I,93	54I,3	2,60	949,9	I,35
II. Finlandja	-	-	0,4	0,00	3,6	0,02	86,7	0,I2
I2. Szwecja	I.063,I	5,06	3,983,7	4,36	562,6	2,70	2.I80,5	3,I0
I3. Szwajcarja	I,9	0,0I	I42,2	0,I6	II3,6	0,54	367,8	0,52
I4. U.S.A.	I59,7	0,76	73I,2	0,80	854,9	4,08	3.423,I	4,87
I5. Niemcy	6.927,6	32,95	27.227,8	29,77	11.7I7,0	55,98	35 .I0I,4	49,89
I6. Inne kraje	I.589,6	7,56	4.02I,I	4,40	I.589,5	7,60	6. II8,4	8,70
Ogółem :	2I.024,5	I00,00	9I.448,8	I00,00	20.93I,0	I00,00	70,359,I	I00,00

Tak więc, w kwietniu , pierwsze miejsce w eksporcie litewskim przypada Nimcom , drugie- Wielkobrytańji : w ciągu zaś stycznia - kwietnia pierwsze miejsce przypada W.Brytańji, drugie Niemcom. W imporcie litewskim pierwsze miejsce , jak zwykle zajmują Niemcy.-

FINANSE. Bilans Banku Litewskiego przedstawiał się dnia 30/VI r.b. jak następuje / w milj. lit. / :

	30-VI.	31-V.	+ lub - %
Aktywa.			
Zapas złota	30,5	30,4	+ 0,3
Pieniądze srbrne	6,8	7,4	- 7,8
" metalowe	I,9	I,9	0,0
Waluta obca	27,0	32,4	-16,5
Dyskonto i pożyczki	44,4	44,5	-0, I
Inne aktywa	23,3	22,6	+3, 0
Bilans.	I33,9	I39,2	-3, 8
Pasywa			
Kapitał akcyjny	I2,0	I2,0	0,0
" rezerwowy	0, 9	0,9	0,0
Banknoty w obiegu	79, 4	83,I	-4,4
Depozyty i wpłaty	I9, 2	2I,5	-II,I
Inne pasywa	22,4	2I,7	+ 3,3
Bilans	I33,9	I39,2	-3,8

Tak więc w czerwcu r.b. bilans Banku Litewskiego zmniejszył się w porównaniu z bilansem kwietnia wyn. o 5,3 milj. lit. czyli o 3,8 % .-

W pasywach zmalała pozycja depozytów o 2,3 milj. lit. i obieg banknotów o 3,7 milj. lit. Wzrosły natomiast o 0,7 mil lit. inne pasywa . W aktywach znów zmalała pozycja walut obcych o 5,4 milj. lit. , dyskonto- o 0,I milj. lt. oraz srebrne pieniądze o 0,6 milj. lit. Zapas złota i inne aktywa wzrosły łącznie o 0,8 milj. lit. Pokrycie banknotów wynosiło w czerwcu 75% , a więc nieco mniej jak w maju.-

Bilans Banku Litewskiego wzrastał w.r.b. aż do kwietnia osiągając I49 , 5 milj. lit. Od kwietnia bilans ten zaczyna maleć . Pozycja zaś dyskonta zaczęła maleć od stycznia r.b. , k kiedy to osiągnęła maksimum / 50,I milj. lit./ Stąd wniosek , że w r.b. Bank nie udzielała tak łatwo kredytów. Wywiera to dodatbi wpływ na inflację wekslową . Ilość protestowanych weksli również się bowiem ~~zmniejszyła~~ z m n i e j s z a :

Miesiące.	Liczba weksli.	Suma / milj. lit/.
styczeń	8.979	4,I
luty	7.803	3,6
marzec	I0.024	3,8
kwiecień	4.791	2,6
maj.	4.475	2,2

W ciągu maja wpłynęło do skrabu I4,9 milj. lit. budżetowych sum preliminarzowych oraz 2,3 milj. lit. sum niepreliminarzowych , łącznie - I7,2 milj. lit.: wydatki zaś wynosiły 22,3 m lit. czyli o 5,I milj. lit. więcej niż wyniosły dochody. Wobec

jednak nadwyżki budżetowej z I/V. w wysokości 798.958 lit., faktyczny deficyt majowy wynosił 4,3 milj. lit Deficyt ten pokryty został z niepreliminarzowych sum budże - towych , których wysokość wynosiła I/V 5,5 milj. lit. Dnia I/VI pozostawało więc jeszcze I,2 milj. lit. sum niepreliminarzo - wych .- Była to faktyczna nadwyżka budżetowa z I/VI r.b. Zaznaczyć należy , że w r. ub. maj był również miesiącem deficytywnym . Wobec jednak nadwyżek z miesięcy ubiegłych oraz dzięki rozmaitym depozytom , których suma waha się między IO-I5 milj. lit. Skarb z łatwością może zapełnić luki deficytowe .-

W ciągu pierwszych pięciu miesięcy wpłynęło do skarbu ogółem 88,6 milj. lit. preliminarzowych i niepreliminarzowych sum budżetowych , co stanowi 36,6% przewidywanych wpływów recznych .- Normalnie powinno by wpłynąć IOI,0 milj. lit. czyli 42% .- Innemi słowy niedobór wynosił I2,4 milj. lit. czyli 5,9 %.-

Realizacja dochodów budżetowych według poszczególnych pozycji przedstawia się jak następuje:

	1926 r. I - V mies .		1925 r. I-V.m.	
	mil. lit.	%	milj.lit.	%.
I. Podatki bezpośred.	11,2	35,6	II,3	37,8
2. " pośred.	37,3	34,6	47,2	44,8
3. " dodatkowe	5,5	56,6	7,4	58,3
4. " od opłat	3,I	40,2	2,8	43,3
5. Inwestycje państw.	I3,I	28,3	I5,2	35,3
6. Majątek "	8,8	42,6	I2,9	58,6
7. Urządzenia rolne	0,0&/	II,I	0,0&/	I29,6
8. Rozrachunki ze Skarbem.	2,5	22,I	I,9	38,I
	I,0	44,7	I,2	75,2
9. Różne dochody	I,0	44,7	I,2	75,2
IO. Dochody nadzwyczajne	0,5	11,2	2,7	8,I
o g ó ł e m:	83,0	34,3	IO2 ,6	39,6

Z podatków bezpośrednich najbardziej się zmniejszył w maju r.b. podatek gruntowy / dwukrotnie mniej niż w maju r.ub./ Z podatków pośrednich najwięcej się w ciągu 5 mies. r.b. zmniejszyły dochody z monopolu wódczanego /3 milj.lit./. oraz opłata celna /a4 milj. lit./ Dochody celne za ostatnie 3 miesiące / 3,6 milj. lit./ niemal nie odbiegają od normy /3,8 milj.lt Skoro tak dalej pójdzie , to niedobór celny w ciągu roku wyniesie zaledwie jakieś 4, 5-5 milj. lit. Wpływy podatków dodatkowych się zmnijeszyły . Dochody z poczt i telegrafów nie uległy zmianie , natomiast dochody z telefonów są niece mniejsze .

Tabelka dochodów z kolei :

1926 r. miesiące .-	Dane skarbu.	Dane zarządu kolei.
I	IO0,3	2.300,0
II	3I,4	2.300.0
III	3.383,7	2.800,0
IV	2.778,6	2.700,0
V	I.582,6	2.3I0,0
o g ó ł e m :	7.876,6	I2.4I0,0

Innemi słowy , do skarbu wpłynęło z Kolei Państwowych 7,9 milj. lit, do kas kolejowych - I2,4 milj. lit./właściwie I3,6 milj. lit. , po doliczeniu I,2 milj. lit., z tranzytu/ Norma dochodów z kolei wynosi I4,5 milj. lit., a więc faktyczny niedobór wynosi blizko I mil. lt. Dochody z majątku państwowego / lasy/ wyniosły w ciągu 5 mies. r.b. 6,7 milj. lit. czyli 4I,2% wpływów przewidywanych .-

Dochody nadzwyczajne w ciągu 5 mies. r.b. nie zostały niemal zrealizowane.-

Tabelka wydatków w ciągu 5 mies. r.b. przedstawia się jak następuje :

Nazwa ministerstwa.	1926 r. milj. lit.	1926 r. %	1925 r. milj. lit.	1925 r. %
I. Prezydent państwa	0,I	47,9	0,2	46,6
2. Sejm	0,7	46,6	0,6	39,0
3. Gabinet Ministrów	I,2	67,2	2,6	80,3
4. M-stwo Spraw Wewn.	8,6	32,7	8,I	30,3
5. " Finansów	9,7	29,I	I0,9	27,3
6. " Rolnictwa	I3,7	40,6	I0,9	39,5
7. " Oświaty	I2,9	35,I	I2,2	34,I
8. " Sprawiedliwości	3,3	37,4	3,2	37,9
9. " Komunikacji	20,4	30,4	29,0	38,7
I0. " Spr. Zagraniczn.	2,9	38,2	2,7	4I,8
II. " Obrony Krajowej	I7,2	35,4	2I,8	43,I
I2. " Kontroli Państwa	0,4	37,8	0,4	37,2
O g ó ł e m :	9I,I	34,2	I04,6	36,4

Innemi słowy, wydatki wyniosły w ciągu 5 miesięcy r.b. o I2 milj. lit. mniej , niż w odnośnym okresie ubiegłego roku.-

Z departamentu Leśnego.-

Według danych Depart. Leś. dn. I-go stycznia r.b. pod zarządem Depart. było 862 678 ha lasu, podzielonego na 34 okręgów , 269 leśnictw i 2700 obwodów . W tym roku przewiduje się wycięcie dla osadników i pogorzelców 380.000 m³ materjału budowlanego na potrzeby miejscowe , jak dla biednych , dla rodzin żołnierzy, na opał dla szkół , urzędów samorządowych itd. przewiduje się wyciąć I.I33 000 m³. ogółem zatem I.493.000 m³. na obszarze 7.688 ha. przy otaksowaniu na sumę I5.000.000 litów.-

Departament Leśny zajęty też jest sprawą zasiewania lasów. W tym roku przewiduje się zasadzenie młodemi drzewkami koło I.56I ha i obsianie koło I.I34 ha. w porównaniu do wycinanego obszaru lasów co rok obsiewa się koło 35%.-

Na rok I927 przewiduje się następujący plan eksploatacji: na potrzeby komisji leśnej 500.000 m³. drzew iglastych , na potrzeby miejscowe 356 453 m3. iglastych i 443 550 m3. liściastych na potrzeby przemysłu - 64.400 m3 iglastych i 2I. 600 m 3 liściastych.

O g ó ł e m w r I927 przewiduje się do wycięcia I.386 000m3 lasu .- / ELTA/.-

-- ooo --

VI. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Rokowania z przedstawicielami kraju Kłajpedzkiego w sprawie rozrachunku finansowego i ich fiasco.-

W dniu, 9-12 / VIII r.b. toczyły się w Kownie ponowne układy w sprawie przyznania Kłajpedzie udziału finansowego , na podstawie art. 35 statutu Kłajpedzkiego . W układach wzięli udział : ze strony rządu : p. Puryckis / dyrektor wydziału gospodarczego przy m-stwie spr.zagr./ jako przewodniczący , p. Łaptewas/ dyrektor Centralnego Biura Statystycznego / oraz pp. Leonas i Miouta / referenci przy m-stwie finansów / i ze strony Kłajpedy: p. Scharffetter / dyrektor Kłajpedzki/ jako przewodniczący , pp. Brożajtis , Gubba, Kislat, Regge, Verbeck / posłowie na Sejmik/, p. Simonajtis/ prezes dyrektorjatu / i p.Kraus / marszałek sejmiku/.-

Układy zostały ostatecznie zerwane.Podajemy tu kolejno artykuł "Lietuvy" w przeddzień rokowań , komunikat "Elty" o ich przebiegu i głos prasy kłajpedzkiej oświetlający powody zerwania:

"Lietuva" o wznowieniu układów finansowych z Kłajpedą.-

" Lietuva" Nr. 176 z dn.9/VIII r.b. Artykuł p.t."Wznowienie układów finansowych z Kłajpedą".- Streszczenie:

Dotychczasowe układy finansowe rządu litewskiego z Kłajpedą , jak wiadomo , nie doprowadziły do pozytywnych wyników, Dał się jedynie skonstatować duża różnica pomiędzy postulatami Kłajpedzian a stanowiskiem rządu litewskiego . Pozatem ujawniły się również trudności natury technicznej , przy interpretacji art. 35 aneks.I-go konwencji Kłajpedzkiej , który to artykuł zawiera dyspozycje co do udziału Kłajpedy w dochodach celnych , akcyznianych i monopolowych republiki litewskiej. Zgodnie z konwencją , wysokość należnych Kłajpedzie dochodów zależy:

I/ od przeciętnej wartości eksportu i importu przypadającej na każdego mieszkańca Litwy w 1921 - 1922 r., z uwzględnieniem specjalnych owczesnych warunków eksportu i importu,

2/ od dodatkowych dochodów i wydatków państwa litewskiego od chwili przejęcia suwerenności nad Kłajpedą.-

Ani pierwszy ani drugi warunek nie jest łatwy do spełnienia .- Niemal na każdym kroku wypada tu spotkać się z cyframi niedokładnemi , spornemi. Dotyczy to zarówno istotnej wielkości importu i eksportu w 1921/2 r., jak też istotnych cen na towary w owym okresie , siły nabywczej ludności , kontrabandy , handlu tranzytowego via Kłajpeda itp. Trudno też ustalić dochody i wydatki republiki litewskiej , związane z przejęciem suwerenności. Już sam fakt , że Kłajpedzianie

w czasie układów o podpisanie konwencji Kłajpedzkiej oceniali swe pretensje do skrabu państwa na 300 tys. lit.miesięcznie , obecnie zaś pretendują do I-go mil. lit. świadczy o możliwych większych odchyleniach w cyfrach spornych.-

Zrozumiałą jest przeto rzeczą , że w układach finansowych Kowna z Kłajpedą , bardziej niż gdzieindziej potrzebny jest duch pojednawczy . Kłajpeda jest integralną częścią republiki litewskiej i rząd uważa za swój obowiązek dbać o zaspokojenie niezbędnych potrzeb ekonomicznych Kłajpedy. Trudno jednak wymagać, aby jedna dzielnica państwa miała mieć szczególne , uprzywilejowane stanowisko, kosztem dzielnic pozostałych . Konwencja Kłajpedzka nałożyła na Litwę ciężkie obowiązki zarówno pod względem reparacji jak też innych spraw finansowych .- Nie leży przecież w interesie Kłajpedy ciężar ten jeszcze powiększać.Jedynie silna pod względem finansowym Litwa może ~~xxxxxxx~~ przyczynić się do podniesienia dobrobytu Kłajpedy .-

Oświadczenia posłów Kłajpedzkich w sejmie pozwalają się spodziewać , iż wznowione układy finansowe Kowna z Kłajpedą doprowadzą do pomyślnego dla obu stron załatwienia kwestji .-

Komunikat " Elty" o przebiegu rokowań .

" Elta " donosi : Rozpoczęte 9 b.m. rokowania z przedstawicielami kraju Kłajpedzkiego w sprawie rozrachunku finansowego , wynikającego z art. 35 Konwecji Kłajpedzkiej , I2 sierpnia zostały zerwane . Delegacja centralnego rządu zaproponowała określić mnożnik płatniczy na podstawie objektywnych danych , drogą systematycznego obrachunku . Wniosek ten został przyjęty .- Przy obrachunku podczas dyskusji nastąpiło porozumie co do całego szeregu mnożmików : średniej cyfry handlu zagranicznego za r I92I - 22, różnicy metod statystycznych w Litwie i kraju Kłajpedzkim , wpływu przemytnictwa na handel zagraniczny , wpływu strat wojennych , wreszcie doszło do pośredniego tranzytu.- Po osiągnięciu porozumienia co do wszystkich tych mnożników , pozostał tylko udział kraju Kłajpedzkiego w rozchodach rządu centralnego na utrzymanie organów władzy .- W tej jednak sprawie już prawie doszło do porozumienia wpierw.-

Tymczasem przedstawicielu kraju Kłajpedzkiego nagle odmówili dalszego układania się według powyższego sposobu i złożyli wniosek o bezpośrednie rokowania co do ~~xxxxx~~generalnego mnożnika płatniczego.- Delegacja centralnego rządu wyraziła wątpliwość , ażeby taki sposób był racjonalny , jednak nie uważała za możliwe odmówić wobec stanowczego żądania Kłajpedzian.- Delegacja Kłajpedzka zaproponowała generalny mnożnik płatniczy I:4,3. Delegacja zaś centralna na podstawie systematycznego obrachunku wyprowadziła I:2,9. Delegacja Kłajpedzka stanowczo obstawała za swoim mnożnikiem , nie uważając za potrzebne go poprzec jakimibądź objektywnemi danemi obrachunku , motywując swe żądanie przeważnie interesami kraju Kłajpedzkiego.- .

Wobec niemożności dojścia do porozumienia delegacja centralna złożyła wniosek , by znów powrócić do systematycznego ustalenia pojedyńczych mnożników i zatem wyprowadzenia mnożnika generalnego.- Jednak delegacja kraju kłajpedzkiego odmówiła, tłumacząc, iż jest spór teorytyczny .-

I2 sierpnia delegacja kraju Kłajpedzkiego poprosiła przyjęcia jej przez p. Ministra Skarbu.- Atoli i to posłuchanie nie dało żadnych wyników .- Tego samego dnia po obiedzie odbyło się ostatnie wspólne posiedzenie delegacji.- Delegacja centralna , podkreślając niemożność osiąg-

nięcia porozumienia w sprawie generalnego mnożnika , zaproponowała rozpecząć naradę co do 2-letniego moratorjum.- Na czas tego prowizorjum cetrum zaproponowało 6 milj. rocznie Delegacja kraju Kłajpedzkiego jednak zupełnie odmówiła układów co do zaproponowanej sumy i po naradzie oświadczyła, że uważa dalsze rokowania za bazcelowe.- Wówczas delegacja central na w długim omotywowanym oświadczeniu wyłożyła , że rząd centralny wypróbował wszystkie kompromisy , czynił różne propozycje , jednak delegacja kraju Kłajpedzkiego wszystko odrzuciła , stanowczo domagając się niczem nieuzasadnionego mnożnika 4,3 i dlatego też odpowiedzialność za zerwanie rokowań spada na delegację kraju Kłajpedzkiego.-

O godzinie 6 wiecz. został podpisany ostatni protokuł. Po podpisaniu protokołu przewodniczący delegacji odbyli rozmowę prywatną , podczas której znów powstała nadzieja na porozumie . Jednak tymczasem nowe oficjalne rokowania nie są przewidziane.-

Należy zaznaczyć, że mnożnik 4,3 stanowi ok.IO milj.w gotówce, którą rząd centralny musiałby płacić corocznie musiałby płacić corocznie krajowi Kłajpedzkiemu. W ubiegłym roku Kłajpedzianie byli zgodzili się na mnożnik 3,7, póżniej zaczęli żądać 4,I później - 5 i teraz wreszcie - 4,3.-

" Rytas " ~~xxxpowyżxxxjxxprawie~~ o zerwaniu:

"Rytas " w powyższej sprawie dowiaduje się , że finansowe rokowania z przedstawicielami kraju Kłajpedzkiego w rzeczywistości zostały zerwane z powodu zupełnie nieuzasadnionych żądań delegacji kraju Kłajpedzkiego udzielenia mu nie mniej niż IO milj. lit. r o c z n i e . Tymczasem rząd się zgodził wypłacać za korzystanie w kraju Kłajpedzkim z ceł, akcyzy i monopolów 6 milj. lit. Różnica tedy wynosi 4 milj. lit.-

Na ostatnim posiedzeniu delegacja kraju Kłajpedzkiego oświadczyła , że ponieważ porozumienie nie zostało osiągnięte , cofa ona wszystkie ustępstwa , które była poczyniła w celach kompromisu . Przewodniczący delegacji rządu centralnego oświadczył, że w takim razie delegacja rządu centralnego również musi cofnąc ~~xix~~ wszystkie swe kompromisowe wnioski. Dr. Purickis zaznaczył, że rząd nie może poczynić większych ustępstw , ponieważ trudno się spodziewać , by Sejm , jakibądź jest jego skład mógł przyjąć sztucznie zwiększoną sumę.-

" M e m e l e r D a m p f b o o t o z e r w a n i u ".-

" Mem . Dampfboot" Nr. I89 z dnia I4/VIII r.b. Streszczenie :

Układy były rzeczowo i oględnie przez p. P u r y c k i s a prowadzone . Rezultat jednak okazał się niestety zupełnie negatywny . Trudno orzec kto poniesi za to odpowiedzialność . Poniżej podajemy główne punkty rozbieżne i styczne w poglądach obu delegacji :

I/ Jak wiadomo , o wysokości udziału Kłajpedy w dochodach celnych , decydować miała między innemi , cyfra , wyrażająca z jednej strony udział każdego mieszkańca Kłajpedy w ogólnym handlu zagranicznym w I92I/2 r. z drugiej zaś - udział w tymże handlu każdego mieszkańca Litwy.- Udział ten obliczała delegacja kłajpedzka na I:7,5 , rządowa zaś - na I:7,. Kłajpedzianie gotowi byli obniżyć stosunek ten na : I:7,25 , jednakże Litwini uporczywie trzymali się swego poglądu / I:7,/.-

2/ Porozumiano się jedynie co do różnicy w cenach : / z I92I/2 r/ oraz kontrabandy.-

Natomiast w kwestji szkód wojennych , Litwini oceniali je na 73%/?/, podczas gdy Kłajpedzianie zasadniczo spierali

się co do możliwości obliczenia tego czynnika .- W wyniku debatów , oświadczyli Kłajpedzianie , że akceptują stanowisko litewskie odnośnie 73% , z zastrzeżeniem jednakże , iż Litwini ze swej strony ustąpią Kłajpedzie 16%. Jednak Litwini nie zgodzili się na to i po długich debatach przyznali Kłajpedzie stosunek 73:10.

3/ Główny punkt sporny stanowiła kwestja t.zw. "tranzytu pośredniczego" / towary nie zużytkowane w Kłajpedzie/.

Litwyni obniżyli swą cyfrę pierwotną o 25 % . Kłajpedzianie zmuszeni byli żądanie to odrzucić , jako zgoła nieuzasadnione. Natomiast proponowali Kłajpedzianie zniesienie blokady pogranicznej między obszarem Klajpedy a W.Litwą. Litwini opierali się jednak przy swoim.-

4/ Ostateczny stosunek cyfrowy wynosił w/g Kłajpedzian 1:5,3, w/g Litwinów zaś 1:2,65. Kłajpedzianie gotowi byli, z uwzględnieniem poprzednich punktów stycznych , zmniejszyć swą cyfrę na 1:4,3 / czyli o 20%/. Litwini oświadczyli,iż podwyższą swój stosunek z 1:2,65 najwyżej do 1:2,9 / ledwie o 8%/. Kłajpedzianie oświadczyli dalej, że przy praktycznem wyznaczaniu wysokości ich udziału , gotowi są pójść na jak największe ustępstwa i nie upierać się przytem, aby Kłajpedzie wypłacona została cała ostateczna suma. Litwini trwali jednak uporczywie na swe stanowisku. Minister finansów oświadczył nawet , iż uważa proponowaną przez Litwinów liczbę 1:2,9 za zbyt wysoką.- Kłajpedzianie znów przy najlepszych chęciach nie mogli obniżać dalej swej cyfry / 1:4,3/. Wreszcie Litwini oświadczyli , że za 1924 - 1926 r. nie dopłacą Kłajpedzie żadnych sum, zaś w 1927/8 r. będą płacili po jakieś 6 milj. lit. rocznie, a więc tyleż co b. rząd.-

Wobec tego , Kłajpedzianie ujrzeli bezcelowość dalszych układów i złożyli p. P u r y c k i s o w i deklarację z wyszczególnieniem wszystkich swych / wyłożonych powyżej"przyp.tłum/ ustępstw i z oświadczeniem , iż wobec nieustępliwości rządu litewskiego , dalsze układy uważają za bezcelowe . Deklarację podpisali : Brożajtis, Gubba, Kislat, Ragge, Verbeck.-

Do komunikatu powyższego , załącza " Memeler Dampfboot" od siebie uwagi następujące: " Znów bez wyniku!!Po zmianie rządu w Kownie i po złożonych w Sejmie przez przedstawicieli nowego rządu oświadczeniach , miało się uzasadnioną nadzieję że pierwsze oficjalne układy z rządem w sprawie finansowego udziału Kłajpedy doprowadzą do konkretnego rezultatu.Znów jednak ludność Kłajpedy gorzko się rozczarowała . Układy w Kow nie okazały, że nowy rząd również nie rozumie , nie chce rozumieć potrzeb Kłajpedy . Słuszność znów okazała się po stronie pesymistów. Nowi - ludzie - dawny kurs.

" Memeler Dampfboot" w Nr. 190 z dnia 15/VIII r. b. , opierając się na powyższem , własnem , wiarogodnym sprawozdaniu z przebiegu układów finansowych , rzuca światło na kłamliwą w wielu punktach relację "Elty".-

1/ Elta podaje: " Po osiągnięciu porozumienia we wszystkich kwestjach , pozostawało jeszcze ustalenie udziału Kłajpedy w wydatkach całego państwa ".- Elta odbiega od prawdy , gdyż porozumienie nastąpiło jedynie w sprawie różnicy cen w 1921 - 1922 r. w sprawie kontrabandy.-

2/ Elta podaje :" przedstawiciele Kłajpedy odkłonili nagle dalsze układy W/g tej ustawy metody t . zw. na podstawie objektywnych i systematycznych obliczeń i zaproponowali bezpośrednio przystąpić do ustalenia ogólnej metody rachunkowej ".- Jest to nieprawda! P. Kraus , aby położyć kres jałowym debatom nad kwestją szkód wojennych , zaproponował ustalić o s t a t e c z n a cyfrę na 1:4,3 .-

Stosunek ten nie był dowolny , lecz wypływał jako maksimum ustępstw, poczynionych przez Kłajpedzian w trakcie dyskusyj.

Propozycja więc p. Krausa była logiczną konsekwencją po-

przednich debatów , bynajmniej zaś samowolną, nagłą zmianą metody.-

3/. Nieprawdą jest dalej , jakoby / w/g Elty"/ "delegacja Kłajpedzka ostro podkreśliła swe stanowisko, nie próbując nawet uzasadnić je jakimś objektywnym dowodem"-

Delegacja Klajpedzka obliczała proponowaną przez się cyfrę , w sposób niemniej objektywny , niż przedstawiciele rządu.

4/ Mija z prawdą dalej zarzut " Elty" jakoby -" Kłajpedzianie w roku ubiegłym kontentowali się cyfrą : I: 3,7, później żądali podwyższenia do I:4,3 dalej I:5, obecnie zaś znów chcą I:4,3 " -

Delegacja Kłajpedzka , na podstawie układów z lutego r.b. , określiła stosunek na - I:5,3, rząd zaś gotów był zgodzić się na - I:5 .- Obecnie Kłajpedzianie obniżyli swe żądanie na - I:4,3, a więc zasługiwaliby raczej na zarzut zbytniej u s t ę p l i w o ś c i , aniżeli u p o r c z y w o ś c i .-

5/ Prawdą jest , że że według stosunku - I:4,3, Kłajpeda otrzymywałaby jakieś IO miljonów litów rocznie , z zastrzeżeniem wszelako , że w sprawie udziału w wydatkach zaakceptowane zostanie stanowisko delegacji Kłajpedzkiej. P. Kraus oświadczył jednak , że Kłajpedzianie gotowi są przy praktycznem ustaleniu udziału, pójść na najdalsze ustępstwa i nie upierać się przy spłacie całkowitej sumy ostatecznej . -

Rząd zdaje się jednak oświadczeniu temu nie przypisywać ż a d n e j wagi !-

Tu powinnoby się szukać właściwej przyczyny rozchwiania się układów.-

W y w i a d p r a s y K ł a j p e d z k i e j u n o w e g o g u b e r n a t o r a Ż a ł k a u s k a s a /z 5/VIII r.b./.-

" Memeler Dampfboot" Nr. 183 z dn. 7/111 r.b. Streszczenie:

Na pytanie co Gubernator myśli o dalszem urzędowaniu p. Borcherta , jako reprezentanta Kłajpedy w Dyrekcji Portowej , odpowiedział nowy gubernator , że rząd centralny jest zdania ,iż p. Borchart został obrany na przeciąg 3 lat i pozostawać będzie na swem stanowisku aż do upływu tego terminu.

Na pytanie w sprawie paszportów zagranicznych i kart pobytu p. Załkauskas stwierdził, że wystawienie paszportów zagranicznych należy do kompetencji miejscowych władz autonomicznych : jedynie wizy udziela gubernator.- Natomiast udzielanie kart pobytu jest sprawą państwa .- Komisja wydawania kart pobytu musiałaby więc być przydzielona do urzędu gubernatora .- Dalej zakomunikował p. Załkauskas , że rząd centralny ma niezłomny zamiar wykonania konwencji Kłajpedzkiej domagając się aby Kłajpedzianie również wywiązywali się z nałożonych przez konwencję obowiązków ku dobru całego państwa .- Gubernator będzie się ściśle konwencji trzymał .-

Pozatem odpowiedział p. Załkauskas na kilka dalszych pytań.- Uregulowanie spławu należy do zadań rządu , który opracował już odnośne wytyczne .-

W sprawie komunikacji między W. Litwą a Kłajpedą ma jeszcze nastąpić porozumienie . Na kwestję równouprawnienia urzędników państwowych z urzędnikami Kłajpedzkiemi , ulg celnych oraz , ujednostajnienia prawodawstwa litewskiego z Kłajpedzkiem - nie może gubernator narazie udzielić definitywnej odpowiedzi , gdyż wymagają one większego zagłębienia się w stosunki miejscowe.- Zresztą są to kwestje zbyt skomplikowane , ażeby móc na nie dać z punktu wyczerpującą odpowiedź .- Na tem wywiad się zakończył.- Nie wyniosło się wra-

żenia - dodaje w końcu od siebie " Mem. Dampfboot " aby kurs polityki rządu centralnego w stosunku do Kłajpedy , miał się narazie zasadniczo zmienić , jak tego tego powszechnie o-czekiwano.-

"Mem. Dampfboot" Nr. I84 z dn. 8/VIII r.b. Artykuł p.t. " Nowy gubernator - stary kurs ".- Streszczenie:

Z wielkiem napięciem śledzili Kłajpedzianie zmiany jakie ostatnio zaszły w urzędzie gubernatorskim.- P.Zilnis , którego metody budziły powszechne niezadowolenie, ustąpił. Następcą jego został adwokat Ż a l k a u s k a s .-

Z uznaniem powitać należy szczerość , z jaką ten ostatni , podczas wywiadu prasowego z dn. 5/VIII r.b. wyraził opinję rządu litewskiego i własne, w najżywotniejszych dla Kłajpedy sprawach .-

Wprawdzie ludność Kłajpedzka nie jest z oświadczeń nowego gubernatora zadowoloną , lecz przy najmniej wie , że narazie zostaje wszystko po staremu.-

Oświadczenie p. Żalkauskasa są przeciwieństwem tego, czego ludność Kłajpedy pragnie.- Plusem jest jedynie , że nowy gubernator szczerze i publicznie wyraził swe opinje, podczas gdy słowa gubernatora poprzedniego wielce się do czynów jego różniły .- Z drugiej strony jednak , z chwilą przybycia Żalkauskasa wzmoże się aktywność rządu centralnego w Kłajpedzie .- Kłajpedzianie wszelako się spodziewają , że dawny kurs polityki litewskiej względem Kłajpedy niedługo już potrwa i że nowy gubernator , po zapoznaniu się ze stosunkami miejscowemi , nie omieszka poddać rewizji swe dotychczasowe poglądy na sprawę Kłajpedzką. Kłajpedzianie nie sądzą , aby nowy gubernator był jedynie , bezwolnym narzędziem rządu centralnego .- W każdym razie jednak, Kłajpedzianie nawet przy nowym gubernatorze , nie zaprzestaną walki o swe należne prawa . Leży to zresztą w interesie zdrowej przyszłości całego kraju.-

N i e d o j ś c i e d o s k u t k u l i t e w s k i e g o s y - n o d u e w a n g . - l u t e r . i u s t o s u n k o w a n i e s i ę d o G a j g a ł a j t i s a / l i t w i n ó w e w a n i e - l i c k i c h .-

" Lit. Rundschau " Nr. I8I z dn. I4/VIII r. b. Streszczenie .-

Litewski Synod ewangel. - luter. zwołany - ~~xxxxxxxx~~ na I5/VIII r.b. przez pastora Kibelkę do Georgenburgu nie doszedł do skutku , gdyż na żądanie dr. Gajgałajtisa , został przez władze zakazany .- Uczestnikom Synodu , którzy na podstawie ustawy o zebraniach chcieli się w Georgenburgu zgromadzić , oświadczył naczelnik policji , że musi na to uzyskać zgodę naczelnika powiatu .-

W związku z powyższem dodaje od siebie Lit"Rundschau" uwagi następujące :

Frakcje niemiecka i Kłajpedzka w sejmie litewskim wstrzymały się w swoim czasie od głosowania nad skreśleniem uposażeń dla duchowieństwa . Frakcje niemiecka i Kłajpedzka uważały bowiem za niemożliwe głosować z partjami rządowemi , które tolerowały jednocześnie walkę dr. Gajałajtisa przeciwko kościołowi ewang.- luter. Frakcje niemiecka i Kłajpedzka uprzedzały zarówno rząd jak też partje rządowe , że cierpliwość ich ma granice .- W odpowiedzi na to , zapewniono je, że p. Gajgałajtis w każdym razie nie będzie mógł używać dla

swych celów pomocy policji . W pierwszym rzędzie oświadczenie takie złożył p. minister spr. wewn. Pożela.- Tymczasem nowe wtrącenie się policji w sprawy litewskiego kościoła ewag.luteranskiego ! Odnosi się przeto wrażenie , że wpływ p. Gajgałajtisa i jego popleczników jest silniejszy , aniżeli chęć oparcego na większości demokratycznej rządu litewskiego przywrócenia wewnętrznego pokoju w kraju.- Rząd obrał najpewniejszą dregę do pozbawienia posłów Kłajpedzkich i niemieckich zaufania do dalszych zamiarów rządu.- Skoro p. Gajgałajtis milszy jest rządowi od większości sejmowej , czegóż więc jeszcze można oczekiwać ? .-

" Lit. Rundschau " Nr. 183 z dn. 17/ VIII r.b. komunikat:

Dnia 13/VIII r.b. odbyło się w Georgenburgu zebranie przybyłych na synod litewski i prawnie obranych przedstawicieli / w liczbie 30/ litewskich gmin ewang- luterańskich. Zebranie ~~trwało~~ trwało kilka godzin , przyczem ani jeden z uczestników nie opowiedział się za dr. Gajgałajtisem .- Zebrani jednogłośnie odmówili jakiej kolwiek współpracy z dr. Gajgałajtisem , zajmując przez to stanowisko synodów niemieckiego i łotewskiego .-

Zakaz odbycia synodu do dziś dnia nie został jeszcze cofnięty .-

Litwa w stosunku do Kłajpedy .-

" Lietuva Žinios " Nr. 177 z 5/VIII r.b. Artykuł p.t. "Litwa a obszar Kłajpedy " .- Streszczenie :

Interesy Kowna i Kłajpedy pod względem lokalnym są dosyć różne , w związku z ustalonemi , wiekowemi tradycjami historycznemi , obyczajami i odmienną kulturą. Całokształt swych ~~xxxxxxxxx~~ specyficznych właściwości zabezpieczyła Kłajpeda przez stworzenie sobie prawnej a u t o n o m j i / t.zw. konwecja Kłajpedzka /.- Możnaby pod niejednym względem spierać się co do korzyści , jakie konwencja przynosi państwu i samej Kłajpedzie. Wszelako zarówno jedna jak też druga strona winna się z konwencją l i c z y ć .-

Od czasu przyłączenia Kłajpedy do Litwy , sporo było tarć i konfliktów pomiędzy rządem centralnym a samorządem Kłajpedzkim .- W większości wypadków , wina była po stronie rządu .-

Zadaniem nowego rządu jest wyrównanie dawnych i świeżych chropowatości na drodze zbliżenia Litwy do Kłajpedy.-

-- ooo --

X . KRONIKA .-

a/ kronika zagraniczna.

Z a m k n i ę c i e k o n f e r e n c j i k o l e j o w e j : l i t w y , Ł o t w y , N i e m i e c i E s t o ń j i .-

"Elta" donosi:

W tych dniach w Kownie została zamknięta konferencja kolejowa Litwy, Niemiec, Łotwy i Estonji. wśród innych kwestji postanowiono ujednostajnioną już obecnie taryfę litewsko - łotewską w bezpośredniej komunikacji osobowej i bagażowej również uzgodnić z taryfą niemiecką i estońską.Pozatem uchwalono przygotować projekt taryfy w bezpośredniej litewsko- niemiecke łotewsko- estońskiej komunikacji towarowej , który te projekt będzie podany rozważaniu na następnej konferencji , która odbędzie się w Rydze.-

Zarząd litewskich kolei zel. wydał na cześć uczestników konferencji przyjęcie .-

N i e p o w o d z e n i e u k ł a d ó w f r a n c u s k o - l i t e w s k i c h w s p r a w i e u m o w y r o b o t n i c z e j .- Elta donosi: Układy w sprawie nowej umowy o wynajmie robotników litewskich do Francji zostały zerwane .- Decydujące posiedzenie odbyło się we czwartek wieczorem w Min.spr.Zagran. Ze strony Litwy brali udział Dyrektor Dep-tu Ekonomicznego M.S.Z dr. J. Puryckis, sekretarz Ministerstwa p. M. Bagdonas oraz przedstawiciel Ministerstwa Sp. Wew.p. Dowgir. Ze strony Francji brali udział konsul francuski w Kownie p. G.Eybert i przedstawiciel francuskiej spółki emigracyjnej p.J. Dousy. W sprawie zawarciu umowy o wynajmie robotników z Litwy do Francji porozumienia nie osiągnięte.- Różnica zdań ujawniła się w 3 kwestjach : wynagrodzenia żądano 300 franków /75 lt./dla mężczyzn i 225 fr./50 lt/ dla kobiet miesięcznie , Francuzi jednak nie zgodzili się tyle płacić . Pozatem Francuzom pokazało się nie do przyjęcia żądanie , by urzędnik konsulatu litewskiego we Francji mógł odwiedzać robotników na miejscu ich pracy i by rząd francuski zagwarantował wykonanie umowy. Wobec nieosiągnięcia porozumienia w tych kwestjach układy zostały zerwane.-

"Rytas " o u k ł a d a c h p o l s k o - l i t e w s k i c h . " Rytas " w nr.183 podaje co następuje:Dowiadujemy się z wiarogodnych zródeł , że rząd polski proponuje rządowi litewskiemu rozpoczęcie bezpośrednich układów w jaknajszerszym zakresie, obejmującym dziedziny polityki, handlu itd.Pośrednikami Polski są obywatele Kłajpedzcy , którzy w liczbie 2-ch przybyli dnia 13-14 sierpnia r.b. w tym celu do Kowna i mówili z pewną osobą ze sfer rządzących , próbując gruntu.-

Wiadomość ta- dodaje od siebie"Rytas" - jest niewątpliwie pierwszorzędnej wagi. Społeczeństwo , a zwłaszcza Sejm , winny się jaknajpoważniej nią zająć. Odpowiedź pośrednikom Polski trzymana jest na razie rzecz prosta w największej tajemnicy.

Odpowiedź może być tylko jedna - kończy „Rytas" -: bez Wileńszczyzny , żadnych układów .-

Z a t w i e r d z e n i e l i t e w s k i e g o p r o j e k t u t r a k t a t u h a n d l o w e g o z SSSR.-

"Lit. Rundschau" w Nr. 183 z dn.17/VIII r.b. komunikuje:Gabinet Ministrów zatwierdził w tych dniach projekt traktatu handlowego zSSSR. Projekt dotyczy stosunków gospodarczych litewsko-rosyjskich w całej ich rozciągłości : handel, komunikacja, tranzyt , cła, komunikacja morska oraz prawa cywilne.-

Litwa eksportuje względnie jest w stanie eksportować do Rosji towary następujące : skóry i wyroby ze skóry , drobne wyroby z żelaza / igły, zamki itd. / , łodzie żelazne / z warsztatów Kłajpedzkich /, maszyny rolnicze ~~xxxxxxxx~~ i ich części ,

KRONIKA .

X . KRONIKA .

a/ Kronika zagraniczna.

Z a m k n i ę c i e K o n f e r e n c j i K o l e j o w e j : L i t w y , Ł o t w y , N i e m i e c i E s t o n j i .

"Elta" donosi:

W tych dniach w Kownie została zamknięta konferencja kolejowa Litwy, Niemiec, Łotwy i Estonji. Wśród innych kwestji postanowiono ujednostajnione już obecnie taryfy litewsko-łotewskie w bezpośredniej komunikacji osobowej i bagażowej również uzgodnić z taryfą niemiecką i estońską. Pozatem uchwalono przygotować projekt taryfy w bezpośredniej litewsko-niemiecko-łotewsko-estońskiej komunikacji towarowej, który to projekt będzie poddany rozważaniu na następnej konferencji, która odbędzie się w Rydze.

Zarząd litewskich Kolei żel. wydał na cześć uczestników konferencji przyjęcie.

N i e p o w o d z e n i e u k ł a d ó w f r a n c u s k o - l i t e w s k i c h w s p r a w i e u m o w y r o b o t n i c z e j . - Elta donosi: Układy w sprawie nowej umowy o wywozie robotników litewskich do Francji zostały zerwane. - Decydujące posiedzenie odbyło się we czwartek w Gabinecie w Min.Spr.Zagran. Ze strony Litwy brali udział Dyrektor Departamentu Ekonomicznego M.S.Z dr. J. Purickis, sekretarz Ministerstwa p. M. Bagdonas oraz przedstawiciel Ministerstwa Spr. Wewn. p. Dowgir. Ze strony Francji brali udział Konsul francuski w Kownie p. G.Rysert i przedstawiciel francuskiej spółki emigracyjnej p.J. Dauny. W sprawie zawarcia umowy o wywozie robotników z Litwy do Francji porozumienia nie osiągnięto.- Różnice zdań ujawniły się w kwestjach : wynagrodzenia żądano 300 franków /75 lt./dla mężczyzn i 225 fr./50 lt/ dla kobiet miesięcznie. Francuzi jednak nie zgodzili się tyle płacić. Pozatem Francuzom pokazało się nie do przyjęcia żądanie, by urzędnik konsulatu litewskiego we Francji mógł odwiedzać robotników na miejscach ich pracy i by rząd francuski zagwarantował wykonanie umowy. Wobec nieosiągnięcia porozumienia w tych kwestjach układy zostały zerwane.

"Rytas" o u k ł a d a c h p o l s k o - l i t e w s k i c h .

"Rytas" w nr.183 podaje co następuje: Dowiadujemy się z wiarogodnych źródeł, że rząd polski proponuje rządowi litewskiemu rozpoczęcie bezpośrednich układów w jaknajszerszym zakresie, obejmującym dziedziny polityki, handlu itd. Pośrednikami Polski są obywatele Kłajpedzcy, którzy w liczbie 2-ch przybyli dnia 13-14 sierpnia r.b. w tym celu do Kowna i mówili z pewną osobą ze sfer rządzących, próbując gruntu.

Wiadomość tą - dodaje od siebie "Rytas" - jest niewątpliwie pierwszorzędnej wagi. Społeczeństwo, a zwłaszcza Sejm, winny się jaknajpoważniej nią zająć. Odpowiedź pośrednikom Polski trzymana jest na razie rzecz prosta w największej tajemnicy.

Odpowiedź może być tylko jedna - kończy "Rytas" -: bez Wileńszczyzny, żadnych układów.

Z a t w i e r d z e n i e l i t e w s k i e g o p r o j e k t u t r a k t a t u h a n d l o w e g o z SSSR.-

"Lit. Rundschau" w Nr. 183 z dn.17/VIII r.b. komunikuje: Gabinet Ministrów zatwierdził w tych dniach projekt traktatu handlowego z SSSR. Projekt dotyczy stosunków gospodarczych litewsko-rosyjskich w całej ich rozciągłości : handel, komunikacja, tranzyt, cło, komunikacja morska oraz prawo cywilne.

Litwa eksportuje największe jest w stanie eksportować do Rosji towary następujące : skóry i wyroby ze skóry, drobne wyroby z żelaza / igły, zamki itd. / , łodzie żelazne / z warsztatów Kłajpedzkich /, maszyny rolnicze żniwiarki i ich części .

celulozę, tekturę, chemikalja , nasiona polne i ogrodowe , bydło / zwłaszcza konie/, materjały i t d .

Z Rosji importuje Litwa: sól, naftę, i produkty z nafty, obuwie gumowe, tytoń, wino i t d .-

Sprawa otwarcia linji kolejowej Libawa - Romny .- " Rigas Zinas " podaje: wiele mówiono i pisano o odzyskaniu linji kolejowej Libawa- Romny dla komunikacji tranzytowej z Rosją i Polską , lecz niewiele dotych czas zrobiono w celu posunięcia sprawy tej naprzód. Odbiera się wrażenie , jakoby nie było dobrych chęci pozytywnego roz wiązania tej kwestji. Odnośne / łotewskie/ instytucje państwowe udzielają niewyraźnej odpowiedzi . Z mężów stanu jedynie Ringeld Kalninks oświadczył stanowczo, iż Litwa nie ma prawa trzymać tę drogę tranzytową zamkniętą , był jedynym , który kwestję tę poruszył na naradach naszej delegacji gospodarczej z przed stawicielami rządu sowieckiego w Moskwie. Jeden zaś z byłych ministrów spraw zagranicznych , który i obecnie zajmuje odpowiedzialne stanowisko , w swoim czasie usiłował nawet, niedopuścić do omawiania sprawy tej w Lidze Narodów.-

Tymczasem wiele się zmieniło . Jak mówią nowy rząd litewski nie będzie tak nieprzejednany w sprawie kolei Libawa.Romny, jak uprzedni. To też należałoby nie odraczać uporządkowania tej sprawy , gdyż czas upływa. Im dłużej się zwleka z otwarciem tej kolei , tem więcej zmniejsza się jej znaczenie .Mianowicie zainteresowan/e okręgi/ na sam przód Ukraina i Wileńszczyzna/ są zmuszone przystosowywać się do nowych okoliczności i transportują swe wywozowe produkty innemi drogami i w innych kierunkach I sama kolej , jako stosunkowo nieznaczna , nie podlega odpowiedniemu remontowi i osłabnie.-

Minister spraw zagranicznych Ulmanis podczas ostatniego pobytu w Kownie mówił, jak słychać , i w kwestji kolei Libawa- Romny , lecz zapewne nie osiągnięto żadnych konkretnych wyników.- Nie chciałoby się wierzyć , że sprawa ta ulega zapomnieniu i jest pozostawiona " pod zielonym suknem"- Powstają jednak wątpliwości . Dość dziwne to , ale znajdują się , jak słychać , osoby , zdaniem których kolej Libawa- Romny , jest Łotwie całkiem niepotrzebna , gdyż nie przyniesie żadnej korzyści ".-

Dalej pismo zauważa , że oprawda , tranzyt rosyjski zmniejsza się i zrwaca na inne drogi , lecz tranzyt z Polską zostałby skierowany na wspomnianą kolej.-

" Elta" podając ten komunikat stwierdza : że przypuszczenia " Jaunaks Zinas " , jakoby łotewski minister spraw zagranicznych p. Ulmanis podczas ostatniego pobytu swego w kownie omawiał sprawę otwarcia linji Libawa Romny /Wilno- Koszedary - Szawle - Możejki / nie odpowiadają rzeczywistości.

Kwestja ta nie była poruszaną nawet , ponieważ stanowisko rządu litewskiego jest wyraźn/e od dawna wiadome i nie ulega wątpliwościom , otwarcie wspomnianej kolei jest związane z zadzierżgnięciem z Polską normalnych stosunków, co jest nie do pomyślenia bez rozwiązania sporu o Wilno.-

Traktat o ekstradycji z Rosją Sowiecką .- Ministerstwo Sprawiedliwości przystąpi wkrótce do opracowania projektu w sprawie zawarcia z Rosją sowiecką traktatu o ekstradycji / wydania przestępców/ .Podlegać ekstradycji będą przestępcy kryminalni.-

Zaproszenie Litwy na międzynarodową konferencję chemików .- Litwa otrzymała zaproszenie na międzynarodową konferencję chemików , która rozpocznie się 25 grudnia w Paryżu.-

Deklaracja Premjera Sleżewiczusa w prasie francuskiej . Elta donosi: Pismo paryskie " La Revue Diplomatique" w numerze lipcowym zamieszcza

in extenso tę część deklaracji Gabinetowej p. Sleżewiczusa, która jest poświęcona polityce zagranicznej Litwy.-

N o w y p r z e d s t a w i c i e l E s t o n j i u P r e z y d e n t a R e p u b l i k i .- Elta donosi : I2 sierpnia o godz. I2 dotychczasowy minis. estoński w Litwie p. Seljamas na uroczystem posiedzeniu u p. Prezydenta Republiki złożył mu swe listy odwołujące . Jednocześnie p. Prezydentowi został przedstawiony nowy przedstawiciel Estonji w Litwie p. Olderman .-

Nowomianowany estoński charge d ' affaires w Litwie p. Hans Olderman urodził się w I89I r. w Estonji . Gimnazjum ukończył w Pernowie , wydział filologji w uniwersytecie petersburskim . Od 1920 do 1922 r. czynnie współpracował w prasie estońskiej . W 1922 r. wstąpił do wydziału prasowego min. spr. zagr. W 1924 został mianowany dyrektorem dep-tu informacyjnego . W 1926 r. otrzymał nominację pierwszego sekretarza w poselstwie estońskim w Rydze , który to urząd piastował do ostatniej nominacji w Kownie .-

W k o ł a c h d y p l o m a t y c z n y c h .- Dyrektor Departementu M.S.Z. p. I.Jonitas udał się na miesięczny urlop

W przyszłym tygodniu przybędzie do Kowna nowy poseł duński w Litwie p. Lerche .Wręczył on p. Prezyd.Republiki swe listy uwierzytelniające . Poseł stale będzie mieszkał w Helsingforsie.-

Konsul litewski w Londynie p. Ginejtis przybył do Kowna Spędzi on w Litwie swój urlop.-

IO sierpnia nowy estoński charge d'affaires w Kownie p. Olderman w asyscie dotychczasowego przedstawiciela p. Seljamaa złożył urzędową wizytę Prezesowi Ministrów i Ministr. spr. zagr. p. Sleżewiczusowi.-

Nowomianowany poseł duński w Litwie p. Lerche wręczy Prezydentowi Republiki Litewskiej swe listy uwierzytelniające d.I7/Vlll r.b. Poseł przybędzie do Kowna w końcu bieżącego tygodnia .-

We środę Xll b.m. wrócił z Talina do Rygi poseł litewski w Łotwie i Estonji p.J. Auksztalis . W Talinie zabawił on cały tydzień .- /E/

Tranzytowe wizy p r z e z L i t w ę d l a w ł a ś c i c i e l i p a s z p o r t ó w n a n s e n o w s k i c h .- Na odpowiednie zapytanie instytucji rządowych udzielono wyjaśnienia , że obywatele , mający t.zw. paszporty nansenowskie ,mogą bez trudności uzyskać wizę tranzytową przez Litwę narówni z obywatelami innych państw w Wierzbołowie i Janiszkach na stacjach kolejowych .-

b/ Kronika wewnętrzna.

P o s i e d z e n i e k o m i s j i e k o n o m i c z n e j S e j m u .- We środę 11 sierpnia odbyło się posiedzenie komisji ekonomicznej Sejmu, poświęcone rozważaniu udzielania gwarancji państwowej przy zaciąganiu przez miasto Kowno pożyczki amerykańskiej.-

Z m i a n y w M i n i s t e r s t w i e Oświaty. W związku z obiegającemi w prasie pogłoskami o wielkich zmianach wśród wyższego personelu urzędniczego w Ministerstwie Oświty oraz cofnięcie stypendjów " Elta dowiaduje się co następuje:

Radcę szkół wyższych p. Wołodkę zastąpił p. Baron ,b.dyrektor gimnazjum w Wiłkomierzu. Na miejsce jego do gimnazjum wiłkomierskiego upatrzony jest wizytator szkół p.Ambrozielus P. Wołodka pozatem pozostaje pracować w Ministerstwie Oświaty oraz pozostaje w dalszym ciągu na stanowisku dyrektora szkoły handlowej w Kownie .- Znaczniejszych zmian w Ministerstwie

już oznacza tę część deklaracji Gabinetowej p. Sleżewiczusa, która jest poświęcona polityce zagranicznej Litwy.

N o w y p r z e d s t a w i c i e l E s t o n j i u P r e z y d e n t a R e p u b l i k i. - Elta donosi : 13 sierpnia o godz. 12 dotychczasowy minister estoński w Litwie p. Sellman na uroczystem posłuchaniu u p. Prezydenta Republiki złożył mu swe listy odwołujące. Jednocześnie p. Prezydentowi został przedstawiony nowy przedstawiciel Estonji w Litwie p. Oldermann [illegible]

Nowomianowany estoński charge d' affaires w Litwie p. Hans Oldermann urodził się w 1891 r. w Estonji. Gimnazjum ukończył w Parnawie, wydział filologji w Estonji w [illegible] w latach 1920 do 1922 czynnie [illegible] uniwersytecie [illegible] w 1922 r. wstąpił do współpracowników [illegible] przy redakcji [illegible] w 1925 został mianowany dyrektorem [illegible] w 1926 r. otrzymał nominację [illegible] w poselstwie estońskim w Rydze, który [illegible] w Kownie.

W z e l a n d y p l o m a t y c z n y c h. - Dyrektor Departamentu p.P.Z. p. E. Zaunius udał się na urlop. W najbliższym tygodniu przybywa do Kowna nowy poseł litewski w [illegible] p. Lerche. Wręczy p. Prezyd. Republiki listy uwierzytelniające. Poseł [illegible] będzie mieszkał w [illegible]

Konsul litewski w Zendynie p. Ginejtis przybył do Kowna. Spędzi on w Litwie swój urlop.

19 sierpnia nowy estoński charge d' affaires w Kownie p. Oldermann złożył dotychczasowego przedstawiciela p. Sellmana [illegible] wizyty Prezesowi Ministrów i Ministr. spr. Zagr. p. Sleżewiczusowi.

Nowomianowany poseł duński w Litwie p. Lerche wręczy Prezydentowi Republiki Litewskiej swe listy uwierzytelniające [illegible] przybędzie do Kowna w końcu bieżącego [illegible]

We środę 21 b.m. wrócił z Tallina do Rygi poseł litewski w Łotwie i Estonji p. J. Aukstuolis [illegible] /Lietuvos Zinios 12/8/

Tranzytowe wizy przez Litwę dla [illegible] posiadaczy paszportów nansenowskich. - [illegible] instytucji rządowych udzielono wyjaśnienia, że obywatele [illegible] t.zw. paszporty nansenowskie [illegible] mogą bez trudności uzyskać wizy tranzytowe przez Litwę [illegible] innych państw w Wierzbołowie [illegible] na stacjach kolejowych.

b/ Kronika wewnętrzna.

P o s i e d z e n i e k o m i s j i e k o n o m i c z n e j S e j m u. - We środę [illegible] posiedzenie komisji ekonomicznej Sejmu, poświęcone rozważeniu udzielania [illegible] państwowej przy [illegible] przez miasto Kowno [illegible] amerykańskiej.

Z m i a n y w M i n i s t e r s t w i e Oświaty. W związku z [illegible] w pracach Ministerstwa Oświaty [illegible] w Ministerstwie Oświaty [illegible] stypendjów [illegible]

Naczelnik wyższych p. Jozedke [illegible] Boken, b. dyrektor gimnazjum w Wiłkomierzu [illegible] gimnazjum wiłkomierskiego [illegible] jest wizytatorem szkół p. Ambroziejus [illegible] Ministerstwie Oświaty [illegible] stanowisku dyrektora [illegible] w Kownie. - Zmianie [illegible] zmian w ministerstwie [illegible]

Oświaty spodziewać się nie należy . Możliwem jest jeszcze zmiana niższego personelu pedagogicznego . Jednak zmiany te są podyktowane nie względami politycznemi , lecz natury pedagogicznej .- Wiele odpowiedzialnych stanowisk zajmują osoby nie posiadające ani cenzusu ani zdolności pedagogicznych ,tym czasem zaś ludzie , mający odpowiednie kwalifikacje są pozbawione posad . Min.Oswiaty , mając to na względzie , wyciągnie z tego odpowiednie wnioski.-

Co do pozbawienia stypendendjów studentów katolików stwierdzono, że dotąd nikomu z nich stypendjá nie są cofnięte ponieważ Ministerstwo nie jest zainteresowane w osobistych poglądach politycznych i wyznaniowych stypendystów .- P. Baron , radca szkolnictwa wyższego , żadnych w tej sprawie orderów do podpisania nie otrzymał. Kwestja stypendjów pozostaje w tym samym stanie , co i dotąd.Ministerstwo , posiadając wiadomości o niewłaściwym podziale stypendjów , zamierza przejrzeć sprawę stypendjów, w tym celu jednak zostanie utworzona specjalna komisja , złożona z kilku osób.- Będzie wzięto pod uwagę , by ze stypendjów korzystali studenci niezamożni oraz zdolniejsi.- Wogóle Ministerstwo zamierza zasadniczo zmienić sprawę wyznaczania stypendjów , przekazując ją kompetencji Uniwersytetu , który będzie mógł objektywnie ją załatwiać. Stypendja na studja w zakładach zagranicznych mają być wyznaczone tylko absolwentom naszego Uniwersytetu , pragnącym i mającym możność pogłębienia swej wiedzy zagranicą.-

Z a m i e r z e n i a M i n i s t e r s t w a S p r a w i e d l i w o ś c i w d z i e d z i n i e u r z ą d z e ń p e n i t e n c j a r n y c h .- Przy Ministerstwie Spraw. zostanie wkrótce utworzona ispekcja penitencjarna / więziennicza/Inspektor penitencjarny będzie ~~musiał~~ miał za zadanie zwiedzenie zakładów karnych , celem zapoznawania się z bytem więźniów.-

x x
x

Jak wiadomo , b. rząd zamierzał wystawić w pobliżu pierwszego fortu nowe więzienie dla kwalifikowanych przestępców kryminalnych . Obecnie , jak donoszą wiadomości , Minist. Sprawiedliwości ze względów natury ekonomicznej postanowiło zamiaru tego zaniechać.-

Z G a b i n e t u M i n i s t r ó w .- Gabinet Ministrów uchwalił przedłożyć ratyfikacji Sejmu następujące konwencje:
1/ konwencję dotyczącą pracy nocnej w piekarniach,
2/ konwencję gwarantującą natychmistowe przesyłanie pism , roczników i dokumentów parlamentarnych .-
3/ poprawka do art. 393 traktatu Wersalskiego oraz do in. artykułów traktatów pokojowych .-
4/ konwencję w sprawie walki z przemytnictwem towarów alkohollowych.-
5/ konwencję geodyzyjną B a ł t y k u .-
6/ protokuł, dotyczący zakazu używania podczas wojny gazów trujących oraz środków bakterjologicznych .-
7/ układ w sprawie walki z rozpowszechnianiem niemoralnych publikacji.-

Na srodowym posiedzeniu Gabinetu Ministrów przyjęto układ w sprawie Szpicbergu oraz dodatkową konwencję do litewsko- niemieckiego traktatu handlowego.- /E/

P r o j e k t s k a s o w a n i a u r z ę d u n a c z e l n i k a p o l i c j i .- Ministerstwo Sraw Wewnętrznych zamierza w celach oszczędnościowych skasować urząd naczelnika policji , których funkcje mają pełnić naczelnicy powiatów.Wobec tego mają być usunięci wszyscy naczelnicy policji.Tymczasem już zostali wydaleni naczelnicy policji: w Birżach Tubeniewicz w Szakach Razwicki i w Rosieniach Jodko.-

S p r a w a n i e w y k w a l i f i k o w a n y c h n a u c z y c i e l i .- w " Idische Stimme" czytamy co następuje: Według art. 20 ustawy o szkolnictwie stanowisko nauczycieli mogą piastować jedynie osoby , które mogą wylegitymować się z ukończenia 4 klas tudzież 3 lat odbytej praktyki w dziedzinie nauczania. W chwili wydania tej ustawy , w dniu 25 sierpnia r.1925 , wieli nauczycicieli nie mogło wykazać , iż odbyło przewidzianą przez ustawę 3-letnią praktykę, niektórym zabrakło do ostatniego terminu kilka miesięcy.-

Ministerstwo Oświaty zrzekło się udzielenia wyżej pomienionym nauczycielom całkowitych praw.- Wsród zdyskwalifikowanych nauczycieli znajdowali się również Litwini.-

Z inicjatywy posłów Robinzona i Zygielisa kwestja została skierowana do Gabinetu Ministrów, przyczem Gabinet Ministrów , kierując zapytanie do referenta , dołączył do niego ~~xxpytanie~~ opinję Robinzona , jako członka Komisji Oświatowej Sejmu. Referent wypowiedział się za opinją Robinzona.-

W ten sposób powstało na swych stanowiskach wiele nauczycieli , którym groziło niebezpieczeństwo utraty prawa nauczania .-

K ł a j p e d c z y c y n a z j e ź d z i e s a m o r z ą d ó w .- Elta donosi: Na zjeździe przedstawicieli samorządów za pośrednictwem Gubernatora kraju Kłajpedzkiego zostali zaproszeni również przedstawiciele samorządów kraju Kłajpedzkiego.-

P o b ó r r o c z n i k a 1 9 2 5 r.- Zostało wydane obwieszczenie w sprawie poboru do wojska : urodzonych w lipcu -grudniu 1905 r.-

Z g o n i n ż. P i o t r a W i l e j s z y s a .- Dnia 12-go sierpnia w Połądze zmarł jeden z pierwszych krzewicieli oświaty w Litwie , gorliwy bojownik o odrodzeniu prasy litewskiej , założyciel i redaktor pierwszego dziennika litewskiego "Vilniaus Žinios", były minister komunikacji. Prezes Rydy Inżynierów , w wieku lat 73 / 25 I 1851 - 12 Vlll 1926 /ś.p.Inżynier P i o t r W i l e j s z y s .Ciało zmarłego z Połągi zostało przewiezione do Kowna i w poniedz. 16/Vlll o godz. 8 i pół rano eksportowane do Bazyliki Katedralnej .Po odprawionem nabożeństwie ciało tymczasowo złożono w podziemiach Bazyliki zanim okaże się możliwość przewiezienia ich do Wilna , gdzie na cmentarzu na Rossie jest zbudowany przez samego nieboszczyka grobowiec z kaplicą.-

K r w a w a a w a n t u r a w S z a w l a c h .- W niedzielę dn. 15 bm. w Szawlach na szosie Janiszkowskiej przyszło do bójki między robotnikami . Na hałas , wszczęty przez awanturników nadbiegł z pobliskiego posterunku szeregowiec policji Pawłowski Miał zamiar wdać się w bójkę i umitygować powaśnionych. Atoli ostatni miast uchylić ucha namowom policjanta natarli na niego tak energicznie , iż widział się zmuszonym zrobić pożytek z broni palnej.- Padły strzały , wymierzone przez policję. Jeden z napastników padł na ziemię śmiertelnie ranny . W trakcie tego gdy dogorywającego odwożono do szpitala , na odgłos strzałów zebrał się na miejscu wypadku wielki tłum ludzi i mimo perswazji policji nie rozchodził się.- Gdy urzędnicy policji wobec bezskuteczności perswazji usiłowali tłum rozpędzić , rzucono się na nich i dotkliwie obito, poczem ruszono demonstracyjnym pochodem , kierując się do domu naczelnika powiatu.-Tu dopiero po wielu wysiłkach udało się tłum rozpędzić.-

N o w y d z i e n n i k r o s y j s k i .- W początku września zacznie wychodzić w Kownie nowe pismo codzienne w języku rosyjskim.

Z a k o ń c z e n i e s t r a j k u w " N e m u n a s i e" Strajk w fabryce maszyn "Nemunas" , jaki trwał przez 4ipół dni,

Sprawa nielicznych nauczycieli [illegible]. – W „Lietuvos Žinios” czytamy co następuje: Według art. 20 ustawy o szkolnictwie stanowisko nauczycieli mogą piastować jedynie osoby, które mogą wylegitymować się z ukończeniem [illegible] [illegible] 3 lat odbytej praktyki w dziedzinie nauczania. [illegible] wydania tej ustawy w dniu [illegible] [illegible] nie mogą [illegible] praktykę [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Robinson. –

W ten sposób [illegible] mu swych stanowiskach [illegible] nauczyciela, [illegible] niebezpieczeństwo [illegible] nauczycie. –

Księgi pedagogiczne na zjeździe samorządów. – Elta donosi: Na zjeździe przedstawicieli samorządów za pośrednictwem Gubernatora Kraju Kłajpedzkiego [illegible] zaproszeni również przedstawiciele samorządów Kraju Kłajpedzkiego. –

Pobór roczników 1 9 . 5 r. – Zostało wydane obwieszczenie w sprawie poboru do wojska urodzonych w [illegible] 1905 r. –

Zgon inż. Piotra Wilejszysa. – Dnia [illegible] sierpnia w Kolądze zmarł jeden z pierwszych krzewicieli oświaty w Litwie, gorliwy bojownik o odrodzenie prasy litewskiej, założyciel i redaktor pierwszego dziennika litewskiego „Vilniaus Žinios”, były minister komunikacji, prezes Rady Inżynierów, w wieku lat 73 / [illegible] 1851 – [illegible] VIII 1936 /[illegible]/ inżynier Piotr Wilejszys. Ciało zmarłego z Kolągi zostało przewiezione do Kowna i w poniedz. 15/VIII o godz. 8 i pół [illegible] eksportowane do Bazyliki Katedralnej, [illegible] nabożeństwie ciało tymczasowo złożono w [illegible] [illegible] z nim okaże się możliwość przewiezienia go do Wilna, gdzie na cmentarzu na Rossie jest zbudowany [illegible] [illegible] grobowiec [illegible]. –

[illegible] [illegible] [illegible] – W niedzielę dn. 16 b.m. [illegible] [illegible] przyszło do bójki między robotnikami [illegible] [illegible] a obsługą z pobliskiego posterunku [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przez policję. Jeden [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] szpitala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wielki tłum ludzi i mimo [illegible] [illegible] policji [illegible] Gdy urzędnicy policji [illegible] perswazji [illegible] tłum rozpędzić [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstracyjnym pochodem [illegible] się do domu [illegible] [illegible] [illegible] wysiłkach udało się tłum rozpędzić. –

Nowy dziennik rosyjski. – [illegible] [illegible] w Kownie nowe pismo codzienne [illegible] [illegible]. –

Zakończenie strajku w „Kemunasie”. – [illegible] strajk w fabryce maszyn „Kemunas”, jaki trwał przez [illegible] dni.

został zakończony w sobotę po południu . Przyczyną strajku było niezadowolenie ze stosunków wewnętrznych. Większość żądań została uwzględniona.- /E/

c/ Kronika gospodarcza.-

S p r a w a p o ż y c z k i a m e r y k a ń s k i e j d l a K o w n a .- 5.bm. odbyło się piąte już z koleji posiedzenie Zarządu Miejskiego m.Kowna wespół ze specjalną komisją finansową wybraną przez Radę Miejską w sprawie opracowania umowy pożyczkowej z firmą amerykańską Ulen and Co.- Najważniejsze punkty tej umowy zostały już ostatecznie rozważone i należy się spodziewać , iż w najbliższych dniach zostanie ona całkowicie zredagowana i wniesiona na walne posiedzenie Ryd Miejskiej.-
Inżynierowie , którzy specjalnie przybyli do Kowna , aby zapoznać się z planem prac , zapewnili , iż roboty nad przeprowadzeniem kanalizacji i urządzeń wodociągowych potrwają jeszcze jeden tylko rok, w grudniu 1927 r. cała praca zostanie już dokończona.-
W związku z zawieraną umową pożyczkową rząd zwoła specjalne posiedzenie Komisji Ekonomicznej Sejmu, które odbędzie się w ciągu bieżącego tygodnia.- Po tem posiedzeniu zostanie zwołane posiedzenie Rady Miejskiej dla ostatecznego zatwierdzenia projektu umowy.- 11 sierpnia odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Sejmowej Komisji Ekonomicznej , na którym rozważano sprawę pożyczki amerykańskiej dla m.Kowna.oraz w związku z tem żądanie przez firmę Ulen and Co. gwarancji rządu litewskiego co do zwrotu pożyczki.- Ze sprawozdaniem wystąpił Minister Skarbu p. A. Rymka, który oświadczył, iż rząd uważa za potrzebne poparcie Samorządu kowieńskiego w jego rokowaniach z firmą Ulen and Co. , jesli Sejm zaaprobuje zaciągnięcie tej pożyczki . Motywując stanowisko rządu, p.Minister przytem wskazał,że:
1/ miasto już wydało na roboty kanalizacyjne z górą I milj. li. która to suma , o ile roboty nie będą prowadzone w dalszym ciągu , nietylko nie przyniesie procentów, lecz może zupełnie zginąć.-
2/ tak lub inaczej rząd będzie musiał dać dla miasta subwencję dla organizowania robót publicznych , by zmiejszyć mogące wzrosnąć nadal bezrobocie.
3/ wyjednana u firmy możliwość wykupenia pożyczki po upływie 5 lat al pari pozwoli pożyczkę zlikwidować bez strat o ile warunki kredytu na rynku ~~miejskim~~ międzynarodowym uległyby polepszeniu .-

Po relacji p. Ministra wywiązała sie dyskusja , która ujawiła rozbieżność zdań w zapatrywaniach członków Komisji.Ponieważ projekt umowy pożyczkowej nie był przesłany zawczasu członkom Komisji , którzy wobec tego nie mieli możności z nim zaznajomić się dokładnie , dalsze obrady postanowiono odroczyć na następne posiedzenie posiedzenie , wyznaczone na I8 sierpnia.-

B u d o w a r e z e r w u a r ó w n a f t o w y c h w K ł a j p e d z i e .- W porcie Kłajpedzkim szczególnie się rozwija budowa rezerwuarów naftowych , w czem , jak się zdaje , rywalizują syndykaty naftowe amerykańskie i rosyjskie. Obecnie odbywa się budowa dwóch olbrzymich rezerwuarów . Objętość największego z tych rezerwuarów dochodzi do 5.000 000 litrów.- /E/

d/ Kronika polska.-

W K o w i e ń s k i m B a n k u P o l s k i m . We czwartek 5 sierpnia odbyło się nadzwyczajne walne zebranie członków Kowieńskiego Polskiego Banku Drobnego Kredytu . Na zebraniu została uchwalona zmiana nazwy Banku, który odtąd ma nosić nazwę " Polskiego Towarzstwa Kredytowego w Litwie ". Pozatem - przyjęto pewne drobne dopełnienia do statutu.-

-- ooo --

112